

VEGÅRSHEI
KOMMUNE

ÅRSBERETNING 2019

Aust- Agder Revisjonsdistrikt IKS	Behandlet: 30.04.20	Godkjent: 30.04.20
Kontrollutvalget	Behandlet: 07.05.20	Godkjent: 07.05.20
Vegårshei formannskap	Behandlet: 05.05.20	Godkjent: 05.05.20
Vegårshei kommunestyre	Behandlet: 19.05.20	Godkjent: 19.05.20

INNHOLDSFORTEGNELSE

INNHOLDSFORTEGNELSE	2
1. RÅDMANNENS INNLEDNING OG SAMMENDRAG	3
2. ORGANISERING	7
2.1. Politisk struktur	7
2.2. Administrativ struktur	7
2.3. Eierstyring og samarbeid	8
2.4. Styringsmodell	9
2.5. Planlegge	10
2.6. Oppfølging	12
2.6.1. Internkontroll og kvalitetssikring	12
2.6.2. Tilsyn fra eksterne aktører	12
3. DET ØKONOMISKE RESULTATET I 2019	13
3.1. Driftsregnskapet	13
3.2. Investeringer	16
3.3. Investeringsregnskapet	17
3.4. Balanseregnskapet	18
3.5. Rapportering finansforvaltning Vegårshei kommune 3. tertial 2019	19
4. OVERORDNET STYRINGSKORT	22
4.1. Kommentarer og anbefalinger i evaluering av overordnet styringskort og driften generelt	28
5. SAMMENLIGNINGER OG KOMMENTARER	30
5.1. Kostra	30
5.2. Fylkesmannens kommunebilde	38
5.3. Administrasjonsundersøkelse – Agenda Kaupang	45

1. RÅDMANNENS INNLEDNING OG SAMMENDRAG

I samsvar med "Forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner" skal årsregnskapet og årsberetningen vedtas av kommunestyret senest seks måneder etter regnskapsårets slutt. Årsberetningen legges frem for kontrollutvalget samtidig med årsregnskapet, og fremmes deretter gjennom formannskapet for endelig behandling i kommunestyret.

Som rådmann i kommunen er det hyggelig å kunne presentere en årsmelding som viser at kommunen har lyktes på mange av de områdene som har hatt spesielt fokus i 2019. Samtidig må det understrekes at kommunens økonomiske situasjon er kritisk, og at dette er en kilde til stor bekymring.

For administrasjonen har utfordringene knyttet til å ivareta en stadig økende oppgaveportefølje og økte krav til internkontroll, dokumentasjon og rapportering vært merkbart det siste året. Dette medfører at krav til nytenkning, effektivitet og arbeidsinnsats oppleves som større enn noen gang for organisasjonen.

Samtidig har Vegårshei som kommune og lokalsamfunn vind i seilene og svært positiv utvikling. Selv om veksten i folketall har hatt en liten pause er likevel godt omdømme og stor positivitet og optimisme resultater av målrettet arbeid fra politikere og ansatte gjennom tid, og som kommunen nå høster fruktene av.

Økonomisk resultat

Driftsregnskapet for 2019 er avlagt i balanse, jfr. kapittel 3, hvor det økonomiske resultatet er nærmere beskrevet. Netto driftsresultat ble 2,582 mill, - eller -1,21%. Det ble brukt 5 176 657,- av disposisjonsfondet. Det ble ikke rom for avsetning til disposisjonsfond flyktninger. I økonomisk forstand ble 2019 et år hvor Vegårshei kommune reduserte beholdningen av sparepenger fra 15,8 til 10,6 mill. Når reservene tømmes blir evnen til å håndtere uventede hendelser eller dårlige tider svekket.

Det økonomiske resultatet skyldes i hovedsak at kostnadene i enhetene ut over budsjett ble høyere enn den ekstra skatteinngangen til kommunen.

Det svake økonomiske resultatet medfører at det blir enda viktigere å lykkes med å finne tiltak som kan redusere kostnadsnivået gjennom Prosjekt bærekraft, enn det som var forutsetningen da budsjettet for 2020 ble vedtatt i desember.

Eksempler på oppgaver og prosjekter som har hatt spesielt fokus i året som har gått:

- Utviklingsprosess og omstilling i Helse- og omsorgstjenestene
- Diverse tilsyn inkl. ulike aktiviteter som strekkes over flere måneder
- Fokus på tidlig innsats og minoritetsspråklige barn i barnehagene
- Fokus på forebygging og tverrfaglig innsats gjennom deltakelse i flere satsingsprogrammer, herunder BTI.
- Betydelig interkommunalt samarbeid gjennom Østre Agdersamarbeidet
- Betydelig økt potensiale for digitalisering og effektivisering gjennom IKT-Agdersamarbeidet
- Utredning av regionalt samarbeid om organisering av NAV
- Iversatt utredning av felles skog- og landbrukskontor
- Fiberprosjektet – tilrettelegging for fremføring av fiber til innbyggerne går videre
- Utbyggerkonkurranse for utvikling av Myrvang- eiendommen med boliger, næring og sosial møteplass i sentrum

- Prosjektering og bygging av ny brannstasjon
- Bygging av nytt renseanlegg pågår

Som det fremkommer i overordnet styringskort og enhetenes styringskort i kapittel 4 og kommentarer i vedleggsdelen, er det stor grad av måloppnåelse både på tjenesteleveranse og økonomi for kommunen som helhet.

Jeg ønsker likevel å benytte innledningen til å synliggjøre noen kommentarer og anbefalinger knyttet til særlig viktige utfordringer for driften generelt (disse er også gjentatt i årsberetningens kapittel 4.1, s. 28):

Utfordringer for Helse- og omsorgssektoren

Helse- og omsorgsenheten har også i 2019 hatt betydelig merforbruk i forhold til budsjett, noe som også var tilfelle i 2017 og 2018.

Det har siden 2016 vært iverksatt tiltak for å snu denne utviklingen. Det var en omfattende prosess, med målsetting om å etablere en fremtidsrettet omsorgstjeneste basert på riktig organisering, mer heltid og effektiv bruk av ny teknologi, i den hensikt å tilrettelegge for at flere skal kunne bo og motta effektiv og trygg hjelp hjemme i stedet for på sykehjem. Dette fokuset fortsatte videre både i 2018 og i 2019. Enheten startet 2018 med ny organisering og ny ledelse. Selv om organisasjonskartet ble endret, har implementeringen vist seg mer krevende enn antatt. Rådmannen konstaterte ved rapporteringen etter 2018 at snuoperasjonen ikke hadde lyktes som forventet. Endringsprosessen fortsatte derfor altså også i 2019, og rådmannen hadde høye ambisjoner og stor tro på at driften i helse og omsorg ville snu i riktig retning.

Selv om merforbruket fortsatte å være høyt, var det viktig å peke på at det ble gjort store forandringer i driften i 2018 sammenliknet med tidligere. Dessverre går likevel dette endringsarbeidet fortsatt mer langsomt enn både rådmannen og resten av organisasjonen både forventer og har anledning til. I tillegg har det vært flere lederskifter, både på enhets- og avdelingsnivå, i samme periode. Det vises til enhetens egen beretning i vedleggsdelen.

Utfordringer for oppvekstsektoren

Måloppnåelsen i både skole og barnehage er høy, og vi er de siste årene blitt vant til at oppvekstsektoren i Vegårshei leverer gode resultater. Kommunens økonomi er imidlertid så stram at de økonomiske rammene for denne sektoren også har blitt mer presset, noe som vil kunne gjøre det krevende å opprettholde kvaliteten. I 2019 har det vært særlig stramt for barnehageenheten.

Behovet for stadig forbedringsarbeid gjennom å finne nye løsninger på utfordringer, er de ulike prosjektene i både barnehage og skole gode eksempler på. Dette har medført at vi er i stand til å bruke de pedagogiske ressursene slik at de kommer flere til gode. Språkprosjektet i barnehagen har vært et svært vellykket og godt prosjekt, som nå flere kommuner ønsker å kopiere. Gjennom hele 2019 har det blitt drevet med skolebasert kompetanseutvikling med fokus på dybdelæring og profesjonelle læringsfelleskap i skolen. I tillegg til skoleledelsen har skoleeier også vært tett knyttet opp til både oppfølgingsordningen i regi av Utdanningsdirektoratet og desentralisert kompetanseutvikling i regi av Østre Agder.

Vi vet også at ressurser som settes inn tidlig i barns liv gir veldig mye større avkastning enn ressurser som settes inn senere i utdanningsløpet.

Satsing på en bedre skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom som kan fange opp behov for innsats og forebygging vil også være viktig å lykkes med. Dette arbeidet er godt i gang.

Et fortsatt fokus på tidlig innsats for å forebygge mer ressurskrevende tiltak senere vil derfor være avgjørende for om vi fortsatt skal være blant de «beste i klassen» på oppvekst.

Utfordringer for rådmannens stab

Rådmannens stab består av både rene administrative- og støttefunksjoner i tillegg til samfunnsutvikling og saksbehandling direkte knyttet til innbyggerne. I 2019 har det vært utskiftninger i sentrale funksjoner som økonomisjef og HR- og organisasjonsrådgiver i rådmannens stab. Begge disse funksjonene har vært, og er svært sentrale på systemsiden innen økonomi og personell ved siden av å være viktige rådgivere for rådmannen og hans ledere. Det tar tid å sette seg inn i slike funksjoner, og overlappingen har derfor vært krevende for de som bekler stillingene og for resten av organisasjonen. I tillegg skulle alle IT systemer konverteres i løpet av 2019, jfr. punktet under. Rådmannen har ved flere anledninger påpekt at Vegårshei har en svært liten administrasjon sammenlignet med kommuner på vår størrelse. Det at ca. halvparten av rådmannens stab består av saksbehandlere innen plan- og samfunnsutvikling har vist seg å være krevende å synliggjøre og vanskelig for mange å forstå. Det har lenge, men særlig i den senere tid, blitt opplevd som et enormt press på ansatte i rådmannens stab om å frigjøre ressurser samtidig med økte krav og forventninger til tjenesteleveranse.

Det er derfor svært positivt at nettopp disse ansatte har tilnærmet 100 % nærvær og utviser et særdeles godt eierskap og stolthet til egen arbeidsplass til tross for gjentatte signaler om nedbemanning fra øverste arbeidsgiver.

Kapasitetsutfordringer knyttet til nye oppgaver og krav

Vegårshei kommune merker den stramme økonomien bokstavelig talt på kroppen. Oppgaveporteføljen har økt betraktelig, samtidig som ressursene, både de menneskelige og økonomiske, minker. Dette skaper store utfordringer til faktisk å kunne levere tjenestene etter både forventninger og lovkrav, og vår evne til å være gode arbeidsgivere.

Vegårshei kommune har gjennom hele 2019 jobbet med å konvertere alle sentrale systemer innen sak- og arkiv, personal, lønn, fakturering og økonomi til samme felles systemer som IKT Agder kommunene har. Dette har vist seg å være en mye mer omfattende prosess og mer arbeidskrevende enn forventet. Vegårshei har ikke hatt anledning til å sette inn ekstra ressurser til å bistå internt i disse prosessene.

Rådmannens avsluttende oppsummering og anbefalinger for tiden fremover:

Vegårshei har engasjerte politikere, dyktige og lojale medarbeidere som står på til beste for kommunen. Det er all grunn til å gi honnør til de ansatte for måten oppgavene blir løst på. Dette har også vært en sterkt medvirkende årsak til at vi kan fremvise en høy grad av måloppnåelse. Det er grunn til å påpeke at selv om vi har maktet å levere økonomisk resultat i balanse i 2019, er handlingsrommet svært lite, antakelig mindre enn noen gang tidligere, og sårbarheten for kommunens økonomi, og tjenester svært stor.

Rådmannen anbefaler at kommunen har et sterkt fokus på følgende områder i 2019 og de kommende årene:

- Oppnå økonomisk bærekraft.
- Opprettholde og styrke fokuset på å være en god og attraktiv kommune å bo og arbeide i.

- Opprettholde fokuset på sentrumsutvikling, og verdien av et attraktivt og velfungerende sentrum for fortsatt bosetting og utvikling i hele kommunen.
- Tilpasning av tjenestestrukturen i kommunen til demografiske endringer. Vi får færre barn, og blir flere gamle.
- Fortsette omstillings- og forbedringsarbeid i hele organisasjonen.
- Bli bedre på analyse og sammenlikne driften vår med andre.
- Tilpasning av organisasjonen til redusert investeringstakt i årene fremover.
- Være pådriver for interkommunalt samarbeid der det er lønnsomt.
- Ta i bruk digitale løsninger som kan skape en enklere hverdag for våre innbyggere, ansatte og næringsliv, og høste gevinster av digitaliseringen.

Ole Petter Skjævestad
Rådmann

2. ORGANISERING

2.1. Politisk struktur

Kommunestyret er kommunens øverste politiske organ. Kommunestyret gjør vedtak på vegne av kommunen så langt ikke annet følger av lov eller delegeringsvedtak.

Kommunestyret hadde frem til kommunevalget 09.09.19 følgende politiske fordeling på 21 representanter:

SP: ordfører + 4
AP: vararordfører + 5
KRF: 6
H: 3
FRP: 1

Fra konstituerende møte 09.10.19 har kommunestyret hatt følgende politiske fordeling på 17 representanter:

KRF: ordfører + 6
H: varaordfører + 1
SP: 4
AP: 4

Vegårsheikommune styres etter formannskapsmodellen. Dette er hovedmodell i kommuneloven og innebærer at formannskapet velges av kommunestyret etter partienes forholds vise representasjon i kommunestyret. *Formannskapet* (7 medlemmer frem til 09.10.19, deretter 5 medlemmer) behandler økonomiplan, årsbudsjett og skattevedtak, og er ansvarlig for den løpende styringen av arbeidet med kommuneplanen og investeringssaker. Formannskapet behandler forøvrig saker i henhold til reglementet.

Vegårshei kommune har følgende råd og utvalg:

- Formannskap
- Planutvalg
- Administrasjonsutvalg
- Valgstyret
- Vilt nemnd
- Klageutvalg
- Ungdomsråd
- Rådgivende utvalg:
 - Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne og elderråd

I tillegg er det valgt representanter til klageutvalg, kontrollutvalg, foretak og selskaper. Myndighet og ansvar fremgår av vedtak, retningslinjer og reglementer.

Det vises til vedlegg til årsberetningen der oversikt over antall møter og saker for 2019 fremkommer.

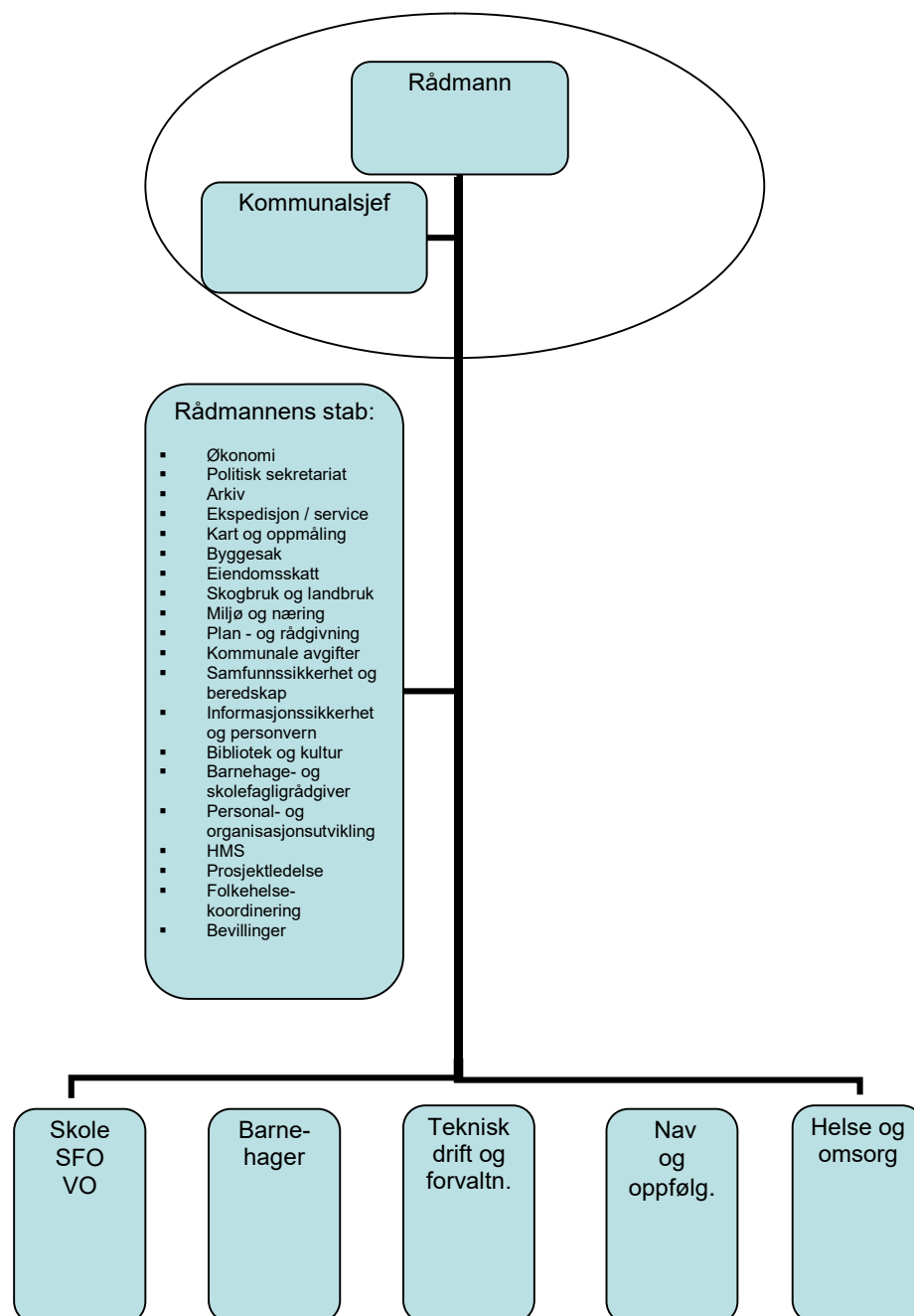
2.2. Administrativ struktur

Rådmannen er kommunens øverste administrative leder. Rådmannen leder arbeidet med å forberede saker for folkevalgte organer, og er ansvarlig for at disse er forsvarlig utredet. Rådmannen har videre ansvar for å gjennomføre og iverksette politiske vedtak. Rådmannens ansvar og myndighet er nærmere beskrevet i delegasjonsreglement vedtatt av

kommunestyret. Rådmannen er bindeleddet mellom kommunens politiske ledelse og kommunens ansatte. Rådmann og kommunalsjef utgjør rådmannsteamet. Teamet har et felles ansvar for helheten i kommunen (administrative drifts- og utviklingsoppgaver), og fordeler oppgavene seg imellom. Rådmannens ledergruppe består i tillegg til rådmann og kommunalsjef, av kommunens enhetsledere, for å understreke viktigheten og nødvendigheten av helhetlig tenkning. Rådmannsteamet bidrar forøvrig med lederstøtte til enhetslederne.

Enhetslederne er delegert totalansvar for sine respektive enheter. Dette innebærer at enhetslederne har nødvendig myndighet for å sikre enhetenes drift, både når det gjelder faglige, økonomiske, personalmessige og organisatoriske forhold. Kommunalsjefen er leder for rådmannens stab.

ADMINISTRATIVT ORGANISASJONSKART FOR VEGÅRSHEI KOMMUNE 2019

2.3. Eierstyring og samarbeid

Kommunen forvalter store verdier på vegne av felleskapet. Kommunen har bl.a. aksjer i ulike selskaper, innskutt kapital i stiftelser, eiendommer, bygg og veier.

Kommunestyret behandlet ny sak om «Eierskap og samarbeidsløsninger i Vegårshei kommune 11.10.16 - PS 84/16.

Dokumentet er et førende dokument som skal legges til grunn ved utøvelse av kommunens eierskap. Hensikten med meldingen er blant annet å øke kommunestyrets bevissthet ved å sette fokus på:

- hva kommunen eier
- hvorfor kommunen eier
- hvordan kommunen eier
- virksomhetenes formål

Vegårshei kommune deltar også flere interkommunale samarbeid. Dette er både formelle samarbeid etter Kom.l. §§ 27 og 28 og mer uformelle fagnettverk. Kommunen er også eget forvaltningsorgan samt at kommunen er representert i organisasjoner og foreninger.

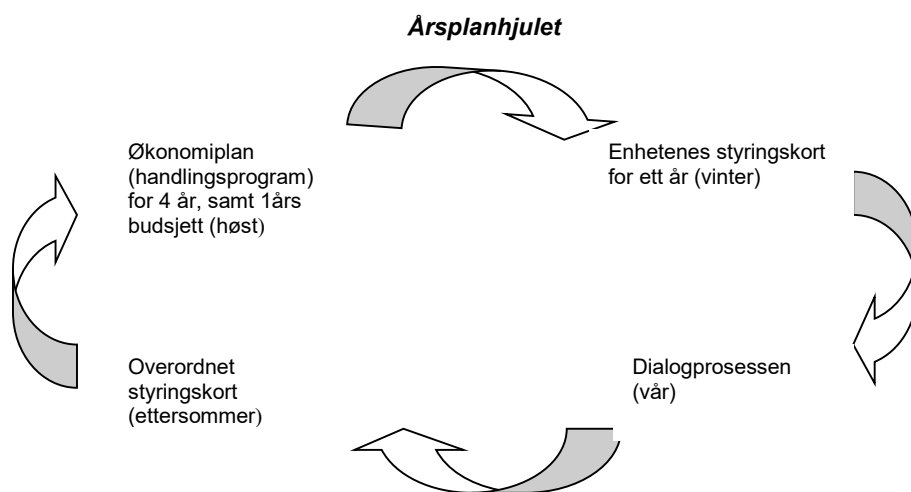
Ny kommunelov trådte i kraft ved det konstituerende kommunestyremøtet 09.10.19. Kapittel 26 omhandler eierstyring.

Ytterligere informasjon om dette finnes på kommunens hjemmeside.

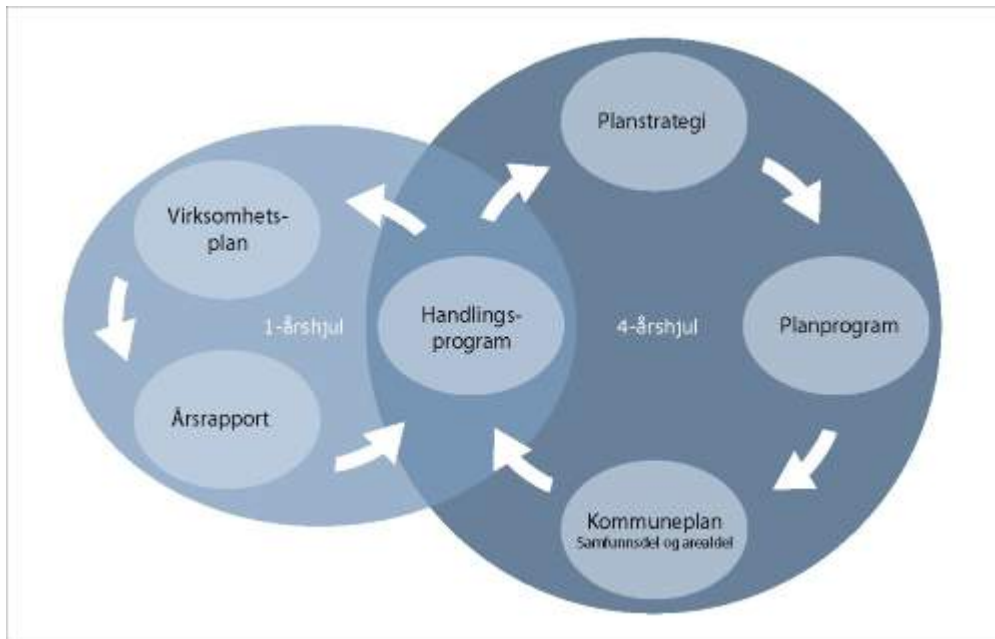
2.4. Styringsmodell

Gjennom plan- og styringsprosessene planlegges og gjennomføres aktiviteter som skal sikre kvalitet i tjenestene og forvaltningen. Resultatene fra aktivitetene følges opp i henhold til de mål og krav som er satt, og benyttes til å iverksette tiltak for kontinuerlig å forbedre tjenestene og forvaltningen.

Dette kan illustreres slik:

1-årshjulet i sammenheng med 4-årshjulet

2.5. Planlegge

Planstrategien

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode (fireårsperioden), og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien er første ledd i kommunens plansystem og i kommunens langsiktige samfunnsplanlegging.

Hensikten med planstrategien er å vurdere hvilke planer som skal utarbeides og revideres i valgperioden. For å vurdere planbehovet skal planstrategien drøfte kommunens strategiske valg for samfunnsutvikling, langsiktig arealbruk, miljøutfordringer og de ulike sektorenes utfordringer. Det skal i tillegg vurderes om det er behov for å revidere hele eller deler av kommuneplanen.

Det nye kommunestyret kan når som helst i perioden behandle sak om planstrategi på nytt. Vegårshei kommunestyre vedtok ny planstrategi for 2016-2019 i møte 13.12.16 i PS 110/16. Oppstart av arbeidet med ny planstrategi er planlagt våren 2020.

Kommuneplanen

Kommuneplanen er kommunens overordnede strategiske styringsdokument og inneholder mål og retningsvalg for kommunens utvikling. Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Kommuneplanen utarbeides vanligvis for en periode på 12 år og revideres hvert fjerde år. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål og interesser. Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp i fireårsperioden, og denne skal revideres årlig.

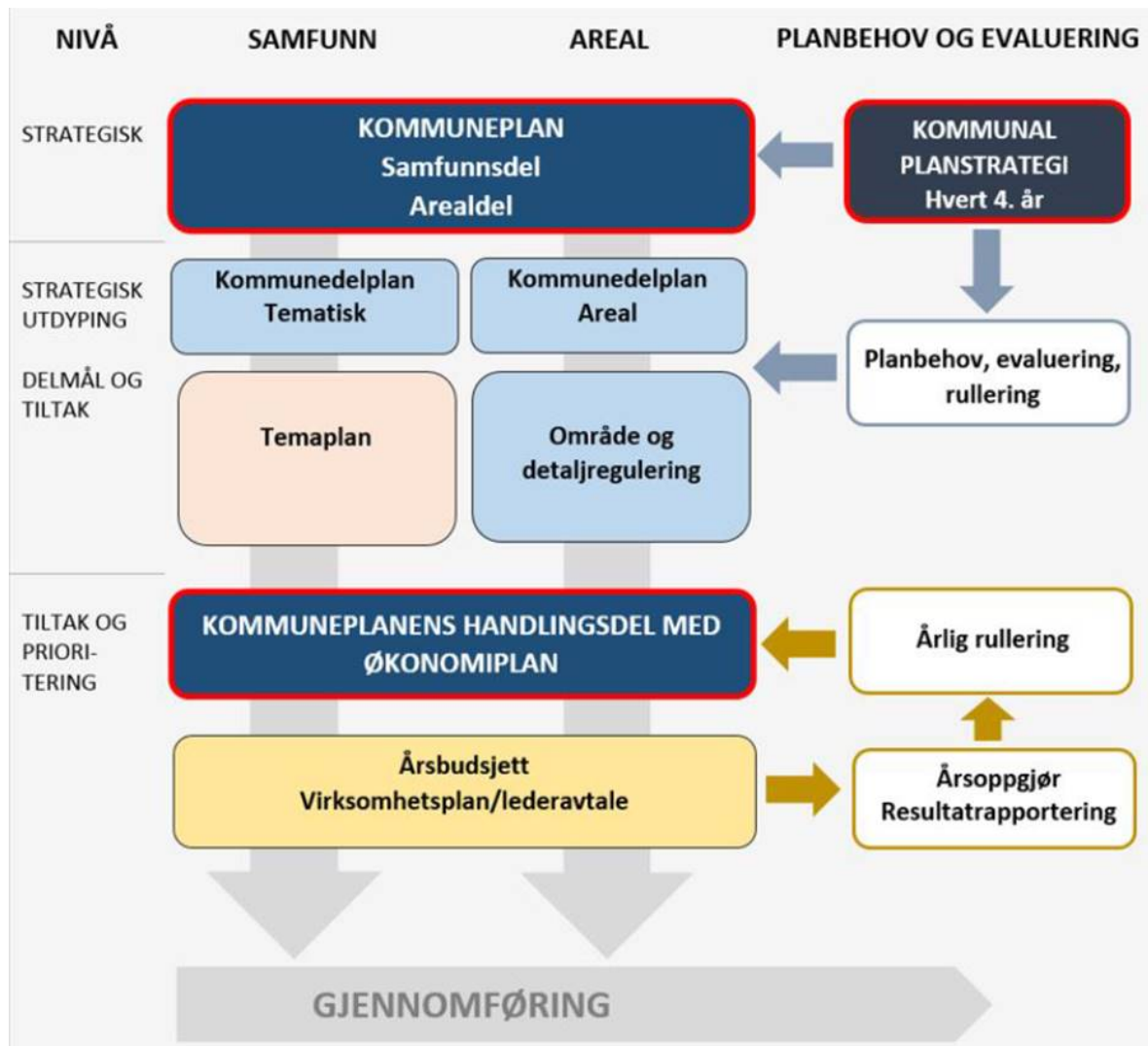
Før selve arbeidet med kommuneplanen igangsettes skal det utarbeides et planprogram for kommuneplanen. Planprogrammet skal beskrive hvilke temaer som planlegges revidert i kommuneplanen, utredningsbehov og medvirkningsprosesser. Prosess med utarbeidelse av nye kommuneplan foregikk i 2019 og ble vedtatt av det nye kommunestyret 05.11.19 PS 19/111.

Handlingsprogram

Kommunens økonomiplan skal gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver for kommunens virksomhet. I Vegårshei kommune innarbeides økonomiplanen og årsbudsjettet i handlingsprogrammet, som inneholder økonomiske rammer, mål og planlagte aktiviteter for kommende fireårsperiode.

Figuren under viser Vegårshei kommunes plansystem. Alle kommunens overordnede planer og strategidokumenter vedtas av kommunestyret.

Styringssystemet

Styringssystemet (virksomhetsstyringen) er rådmannens verktøy for å iverksette og følge opp vedtak, mål og prioriteringer. Virksomhetsstyringen skal sikre at kommunen løser oppgavene og når målene på en effektiv måte innenfor gjeldende lover, regler og økonomiske rammer.

2.6. Oppfølging

2.6.1. Internkontroll og kvalitetssikring

Internkontroll inngår som en sentral del av mål- og resultatstyring. Internkontroll og virksomhetsstyring er to sider av samme sak, men internkontroll vektlegger kontrollelementet i styringen.

Arbeidet med virksomhetsstyring og internkontroll i Vegårshei kommune tar utgangspunkt i sentrale prinsipper:

- Fokus på kontinuerlig forbedring – kvalitet og effektivitet i tjenesteproduksjonen
- Fokus på risikostyring – etterlevelse av lover og regler
- Fokus på måloppnåelse – helhetlig styring og riktig utvikling

I henhold til kommuneloven (§ 23 i gammel lov og kapittel 25 i ny lov) skal rådmannen sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og er gjenstand for betryggende kontroll. Rådmannens internkontroll skjer i forlengelsen av kommunestyrets tilsyn (kontrollutvalg og revisjon) og statens tilsyn med kommunene.

2.6.2. Tilsyn fra eksterne aktører

I tillegg til rådmannens egen interkontroll, er det flere eksterne aktører som fører tilsyn med kommunene.

I 2019 har kommunen hatt følgende tilsyn og / eller øvelser:

HVEM	TYPE TILSYN / ØVELSER
Fylkesmannen	Oppfølgingsordningen - skole
Fylkesmannen	Kommunen som miljøvernmyndighet – avløp fra tettbebyggelse
Fylkesmannen	Rehabilitering i koordinerende enhet
Arbeidstilsynet	Asbesthåndtering
Arbeidstilsynet	Helse og omsorg
Arkivverket	Arkivholdet
Mattilsynet	Vannverket i Myra og Ubergsmoen
Østre Agder Brannvesen	Branntilsyn på skole
Østre Agder Brannvesen	Myra barnehage
Østre Agder Brannvesen	Administrasjonsbygg

3. DET ØKONOMISKE RESULTATET I 2019

3.1. Driftsregnskapet

Driftsregnskapet er avlagt med et regnskapsmessig mer/mindre forbruk på kr.0,-

	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regnskap 2018
Sum frie disponible inntekter	-164 033 905	-163 487 657	-165 737 000	-164 563 449
Netto finansinntekter/-utgifter	7 156 285	7 726 000	8 204 000	4 496 131
Netto avsetninger	-5 131 657	1 495 000	1 495 000	185 387
Overført til investeringsregnskapet	536 549	615 000	615 000	595 020
Sum fordelt til drift	161 472 728	153 651 657	155 423 000	159 286 912
+ korleksjon for avskr-kalk.renter	14 572 830	14 572 830	0	14 837 285
Sum korrigert til fordeling drift	176 045 558	168 224 487	155 423 000	174 124 197
Fordelt	176 045 558	168 224 487	155 423 000	174 124 197
Udekka	0	0	0	0

Frie disponible inntekter ble 546 248,- mer enn regulert budsjett, og 1 703 095,- mindre enn opprinnelig budsjett.

Vesentlige forklaringer bak høyere frie disponible inntekter enn budsjettet

- Skatteinntektene ble 2 551 132,- høyere enn regulert budsjett.
- Rammetilskuddet ble 670 426 lavere enn regulert budsjett.
- Flyktningetilskudd ble 1 147 542 lavere enn regulert budsjett.

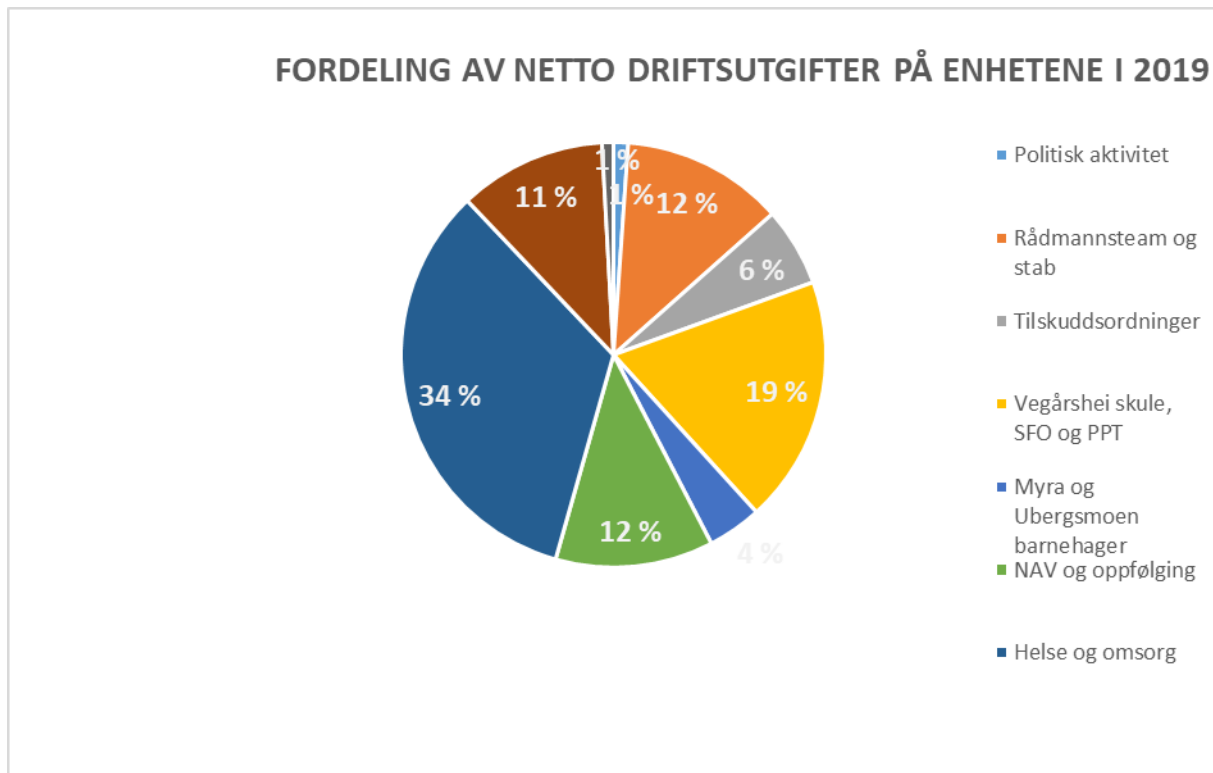
Netto finansutgifter/inntekter dreier seg om renter, avdrag og utbytte (fra Agder Energi). Til sammen gir høyere renteinntekter og lavere renteutgifter kommunen ca. 730 000,- bedre resultat enn regulert budsjett. På grunn av at det har tatt lengre tid enn budsjettet å bruke av investeringsmidlene har kommunen ikke hatt behov for å ta opp lån før i desember 2019. Vi ser at når investeringene går tregere enn antatt i budsjettet sparer man enn del i renteutgifter.

Årets resultat viser også at mange enheter sliter med underskudd.

I regulert budsjett var det planlagt å sette av 1 795 000 til disposisjonsfond. Den trange økonomiske situasjonen kommer godt til syne i regnskapet, og det ble brukt 5 176 657 kr av fondet.

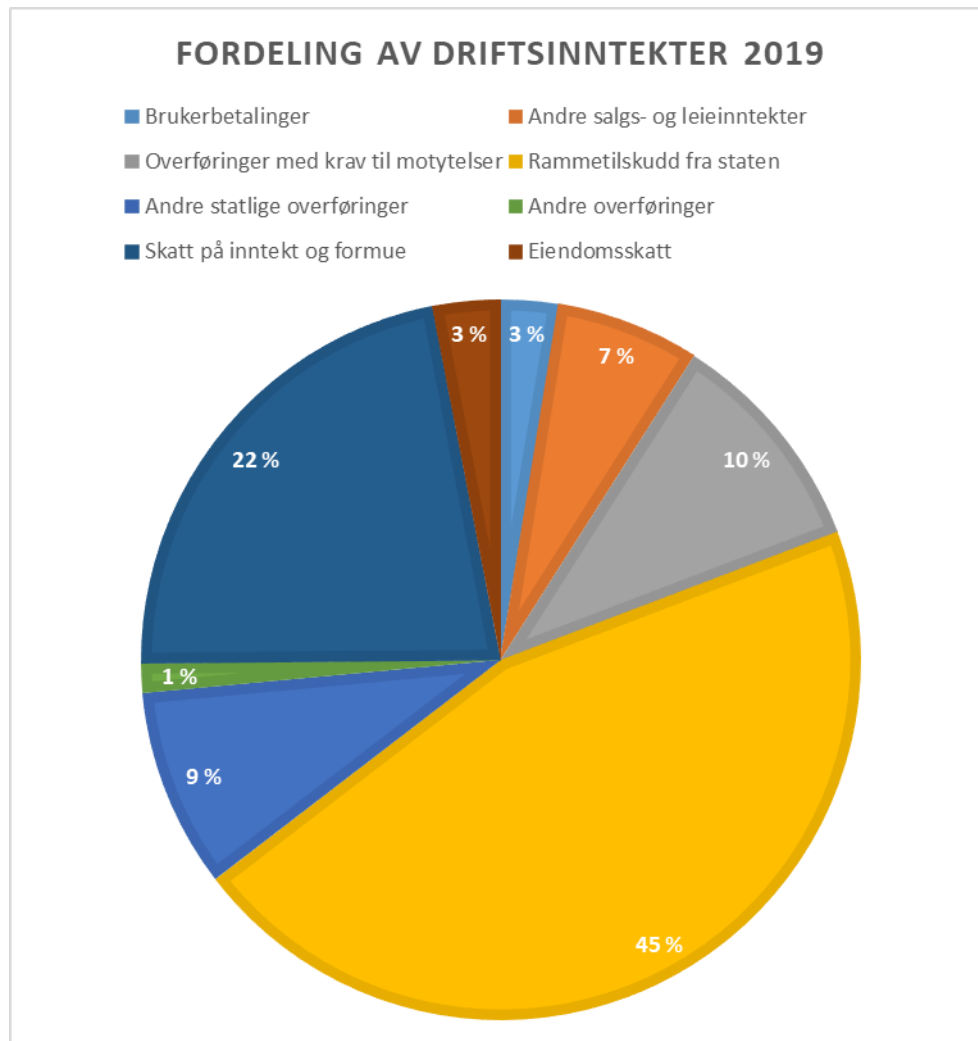
Nedenfor vises diagram med fordeling av netto driftsutgifter på enhetene – regnskap 2019:

Enhet	Regnskap 2019	Avvik mot reg. budsj.	Avvik i %
Politisk aktivitet	2 004 074	180 000	9 %
Rådmannsteam og stab	22 259 643	703 476	3 %
Tilskuddsordninger	10 804 295	-260 580	-2 %
Vegårshei skule, SFO og PPT	33 907 380	1 102 688	3 %
Myra og Ubergsmoen barnehager	7 433 581	212 587	3 %
NAV og oppfølging	21 674 192	-127 242	-1 %
Helse og omsorg	60 435 221	5 222 623	9 %
Teknisk drift og forvaltning	20 222 365	461 203	2 %
Stillingsbank	1 563 718	836 918	54 %

Driftsinntekter 2019

Driftsinntekter	REGNSKAP 2019	Andel
Brukerbetalinger	5 472 627	3 %
Andre salgs- og leieinntekter	13 696 081	6 %
Overføringer med krav til motytelser	21 665 458	10 %
Rammetilskudd fra staten	96 429 574	45 %
Andre statlige overføringer	19 033 077	9 %
Andre overføringer	2 817 698	1 %
Skatt på inntekt og formue	46 962 133	22 %
Eiendomsskatt	6 478 534	3 %
Sum driftsinntekter	212 555 181	100 %

Driftsutgifter ekskl. avskrivninger 2019

Driftsutgifter	Regnskap 2019	Andel
Lønnsutgifter	105 079 236	48 %
Sosiale utgifter	27 216 859	12 %
Kjøp som inngår i kommunal prod.	21 143 976	10 %
Kjøp som erstatter egen prod.	41 583 534	19 %
Overføringer	10 596 279	5 %
Avskrivninger	14 572 830	7 %
Sum driftsutgifter	220 192 715	100 %

3.2 Investeringer

Investeringsregnskapet er avlagt med et udekket resultat på kr.0,-.

Også i år er stor del investeringer som var oppført i budsjettet ikke blitt ferdige. Men det ble også overført en del ubrukt fra 2018. Når det gjelder ubundet investeringsfond var det 1.1.19 på 4,3 mill. Endringer i 2019 var utlån til VSA på 3 mill, aksjekjøp i VSA på 0,4 mill og utlån til Vegårshei bygdetun på 0,2 mill. Dermed står det pr 31.12.19 kun 676 215,- kroner. Samtidig har lånegjelden økt fra 186,758 mill i 2018 til 216,590 ved utgangen av 2019. Dette betyr at vår økonomiske handlefrihet er ytterligere forverret.

Nøkkeltall					
	2019	2018	2017	2016	2015
Netto driftsresultat (kr.)	2 581 786	-1 076 119	-7 410 279	-5 650 746	-5 294 546
Netto driftsresultat %	-1,21	0,48	3,13	2,58	2,70
Lånegjeld eksklusive formidlingslån i 1000 kr.	216 590	186 758	169 694	180 215	156 659
Lånegjeld i % av driftsinntekter	98	83	72	82	80

Nærmere analyse av netto driftsresultat, som er et sentralt begrep som bør korrigeres for en del faktorer før det gir et meningsfullt tall.

	2019	2018	2017
Netto driftsresultat	2 581 786	-1 076 119	-7 410 279
Korrigert for bundne driftsfond	2 058 323	295 712	844 947
Premieavvik	2 366 861	169 755	-356 760
Sum Korrigert netto driftsresultat	7 006 970	-610 652	-6 922 092

Det er verdt å merke seg at bundne driftsfond (stort sett prosjektmidler) bygger seg opp.

Vegårshei kommune har betalt 2 642 462,- i 2019 ut over minimumsavdrag (praktisk metode). Betalte avdrag endte på 11 214 833, mens minimumsavdraget er beregnet til 8 572 371. Hadde vi kun betalt minimumsavdrag ville netto driftsresultat vært økt tilsvarende. Dersom vi sammenligner netto driftsresultat med andre kommuner vil det være store variasjoner fra kommune til kommune i forskjellen mellom betalte avdrag og beregna minimumsavdrag.

Disposisjonsfond og premieavvik	2019	2018	2017	2016	2015
Disposisjonsfond (buffer)	5 673 499	10 805 156	10 619 769	6 936 645	3 610 989
Disposisjonsfond flyktninger	4 794 895	4 794 895	4 794 895	2 444 250	1 310 500
Disposisjonsfond samhandlingsreformen	118 019	163 019	163 019	193 019	174 198
Disposisjonsfond kulturmidler	1 893	1 893	1 893	1 893	1 893
Sum Disposisjonsfond	10 588 306	15 764 963	15 579 576	9 575 807	5 097 580
Premieavvik inkl. aga.(utsatt utgiftsføring)	-13 265 036	-10 898 175	-10 728 420	-11 085 180	-12 249 102
Sum Disposisjonsfond-premieavvik	-2 676 730	4 866 788	4 851 156	-1 509 373	-7 151 522

Fra 2017 til 2018 nærmest uforandret. I 2019 ble det regnskapsmessige merforbruket hentet fra disposisjonsfond

3.3. Investeringsregnskapet

Investering i anleggsmidler:

Opprinnelig budsjett:	kr.57.574 millioner
Regulert budsjett:	kr. 33.361 millioner
Regnskap:	kr. 33.797 millioner

Udekket i investeringsregnskapet: kr. 0,-

De største investeringene i 2019:

- Utvidelse kirkegård kr. 7.696 millioner
- Vaskarplassen kr 1.573 millioner
- Ny brannstasjon kr. 8.259 millioner
- Nytt renseanlegg kr. 11.601 millioner

3.4. Balanseregnskapet

TEKST	REGNSKAP 2019	REGNSKAP 2018	Endring
Anleggsmidler	724 464 962	700 100 476	24 364 485
Omløpsmidler	89 207 061	87 993 357	1 213 704
Kasse ,postgiro og bankinnskudd	59 753 574	57 958 825	1 794 749
Egenkapital	-247 100 688	-254 230 959	7 130 271
Langsiktig gjeld	-540 696 840	-498 193 362	-42 503 478
Pensjonsforpliktelse	-277 784 936	-272 452 291	-5 332 645
Andre lån	-262 911 904	-225 741 071	-37 170 833

Bankinnskudd økte delvis fordi vi hadde likviditet til å vente med å ta opp lån til investeringslånet til desember 2019. Disse midlene ble delvis brukt i desember 2019, og resterende går med utover våren 2020 etter hvert som leverandørene fakturerer for arbeidet. Egenkapitalen reduseres når det tas store innhugg i disposisjonsfond. Låneforpliktelsen øker som følge av at investeringsprogrammet.

3.5. Rapportering finansforvaltning Vegårshei kommune 3. tertial 2019

Innskudd/plasseringer: Kortsiktig ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål

	31.12.2018	30.04.2019	31.08.2019	31.12.2019
	NOK %	NOK %	NOK %	NOK %
Innskudd hos hovedbankforbindelse	47.372.109			54.055.978
	100 %			100 %
Andelskapital i pengemarkedsfond	0			0
Fond				
Innskudd i andre banker				
Direkte eie av verdipapirer				
Samlet kortsiktig likviditet	47 372 109			54 055 978
	100 %			100 %
Avkastning siden 31.12.2018	326 364			648 409
	0,98 %			1,22 %
Aktuell markedsrente				
3 mnd.NIBOR	1,06 %			1,60 %
Største tidsinnskudd				
Største enkeltpapirplassering	0	0	0	0

Kommunen har kun 676 215,- kr igjen av langsiktig likviditet (ubundet investeringsfond) per 31.12 som forklart tidligere i kapittel 3 av årsberetninga.

Som en ser av tabellen er kortsiktig ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål plassert i Østre Agder sparebank. Avkastningen på midlene er noe under markedsrente og gir derfor noe mindre avkastning enn det vi måler oss imot. Det er rådmannens vurdering at det ikke er avvik mellom faktisk forvaltning og risikorammene i finansreglementet. En kan derfor bekrefte at alle plasseringer er gjort i henhold til finansreglementet.

Gjeldsportefølje:

	31.12.2018	30.04.2019	31.08.2019	31.12.2019
	NOK DUR %	NOK DUR %	NOK DUR %	NOK DUR %
Lån med flytende rente	186 983 177 83 %			182 654 157 69 %
Lån med NIBOR basert rente				
Lån med fast rente	38 757 894 17 %			80 257 747 31 %
Rentebytteavtaler:				
Avtaler med mottatte renter				
Avtaler med avgitte renter				
Samlet langsiktig gjeld	225.741.071 100 %			262 911 904 100 %
Effektiv rentekostnad siden 31.12.x-1	2 784 828 1,77 %			3 797 927 2,26 %
Aktuell markedsrente				
3 mnd.NIBOR	1,06 %			1,60 %
Antall løpende enkeltlån	36			38
Største enkeltlån	27.587.000			41 046 000

Kommunens låneportefølje er økt fra 2018 til 2019. Vi har økt andel fast rente fra 17 % til 31 %. Kravet i finansreglementet om andel fastrente på minimum 1/3 er nå så godt som tilfredsstilt. Kommunen har utelukkende trygge og ordinære faste eller flytende lån ihhv. Kommunalbanken, KLP kommunekreditt og Husbanken.

Risikovurderinger:

Renterisiko er risiko for tap på grunn av endringer i det generelle rentenivået.

I følge finansreglementet skal renterisikoen beskrives med hvor stort beløp man taper/vinner (netto gjeldsbetraktning) ved at renten går ned eller opp 2%.

Pr.31.12.19 nedgang rente 2%

Reduserte renteutgifter årsvirkning

Reduserte renteinntekter årsvirkning

Gevinst

Kr.3 653 083,-

Kr 1 081 120 -

Kr.2.571 963,-

Pr.31.12.19 økning rente 2%

Økte renteutgifter årsvirkning

Økte renteinntekter årsvirkning

Tap

Kr.3 653 083,-

Kr 1 081 120 -

Kr.2.571 963,-

Kommunens renterisiko vurderes som moderat, men øker så lenge forholdet mellom innskudd og lån går i negativ retning. For å motvirke dette har rådmannen økt andel fastrentelån.

I følge finansreglementet skal det utarbeides tertialrapporter. I 2019 er det ikke laget egne rapporter for 1 og 2.tertial. Noe som heller ikke ble gjort i 2016-2018.

4. OVERORDNET STYRINGSKORT

Overordnet styringskort for 2019 har totalt 12 hovedmål fordelt på de fire perspektivene. Forenklet tabell under viser kvantitativ oppsummering:

Perspektiv	Antall mål	Måloppnåelse	Påbegynt	Ikke måloppnåelse
Samfunn	6	6		
Bruker / tjeneste	4	1	3	Delvis
Org. / medarb.	3	1	2	Delvis
Økonomi	1			1
SUM	14	8	5	1

OVERORDNET STYRINGSKORT 2019 PS 58/18 - vedtatt i kommunestyret 04.09.17

HOVEDMÅL FRA KOMMUNEPLANEN - OPPDRAG FOR 2019

Samfunn:

1. Legge til rette for trivsel og god folkehelse i kommunen
2. Legge til rette for flere arbeidsplasser, og bidra til å videreutvikle næringslivet
3. Rask og sikker fysisk og digital kommunikasjon i kommunen og med regionen

Bruker/ Tjeneste:

1. Leverer gode og fremtidsrettede tjenester til innbyggerne
2. Gjøre tjenestene mer tilgjengelige

Organisasjon og medarbeider:

1. Være en effektiv organisasjon tilpasset oppgaver og samfunnsutvikling
2. Kompetansen til medarbeiderne skal være oppdatert og fremtidsrettet
3. Legge til rette for trivsel og lavt sykefravær

Økonomi:

1. Ha en økonomisk situasjon som er tilstrekkelig robust til å takle uforutsette hendelser
2. Forvalte kommunal eiendom og eiendeler i et langsiktig perspektiv

SAMFUNN

Perspektiv	Mål 2019	Suksesskriterier	Tiltak	Måleparameter og resultatmål	Tid / oppnådd innen	Resultat
Mål 1	Befolkningsvekst	• Tilflytting • Godt omdømme • Tilgjengelige boligtomter i hele kommunen • Full barnehagedekning • En veldrevet og velrenommert barnehage og skole • Tilrettelegge for næringsvirksomhet • Beholde attraktive	Sørge for å synliggjøre gode tjenester og resultater og bidra til å synliggjøre alt det flotte som skjer i kommunen vår • Positiv medieomtale • Positiv og offensiv holdning fra ansatte og politikere Ha god tilgang på attraktive boligtomter i	Folketallsøkning <u>Resultatmål:</u> 2150 innbyggere i 2019 Minst 10 positive omtaler Påbegynt reguleringsarbeid for Liheia Vekst i arbeidsplasser	I løpet av 2019 2019 2019 Kontinuerlig	2098 innbyggere minst 10 positive omtaler også noen mindre gode Ikke påbegynt Har ledige tomter og

		arbeidsplasser og tilrettelegge for nye	kommunen Pådriver for å beholde og etablere arbeidsplasser i kommunen og i vår region		kontinuerlig	boliger ca. samme status på arbeidsplasser
Mål 2	Attraktivt sentrum	Legge til rette for aktivitet og sosiale møteplasser	- Gjennomføre Myrvang-prosjektet - Etablere sosial møteplass på Vaskarplassen - Ta i bruk nytt bibliotek som møteplass	Påbegynt prosjekt Fullført Iverksatt	2019 2019 2019	Iverksatt, men ikke fullført Vaskarplassen er ferdig Nytt bibliotek er i bruk meir besøkt enn før
Mål 3	Ha nødvendig infrastruktur som ivaretar tjenestetilbud og kvalitet i takt med befolknings behov	Sikre gjennomføring av investeringer i infrastruktur vedtatt i økonomiplanen	God planlegging og styring av investeringsprosjektene Vedlikeholde og oppgradere VA infrastruktur Være pådriver for: - Fiber, mobil og bredbånd - Gang/sykkelvei til Moland	Ha iverksatt / ha plan for gjennomføring av fremtidige behov - vedtatt i økonomiplanen: - Vann og avløp - Vei - Boligfelt - Skole Gjennomførte planer og tiltak	I løpet av 2019 2019	Ny skole tatt i bruk planer iverksatt Fiberprosjekt videreføres
Mål 4	Fortsette å være pådriver for økt innbyggerpåvirkning og bruk av frivillige	Tilrettelegge arenaer og møteplasser for ideutveksling og dialog	Møteplasser med fokus på nyteknisk og frivillig engasjement og medvirkning	Iverksatte konkrete tiltak rettet mot innbyggere og brukere av kommunens tjenester (antall nye)	2019 Kontinuerlig arbeid	Ulike møteplasser i regi av biblioteket Møtepunkter og folkemøter i regi av Nav og oppfølg. og oppvekstsektoren
Mål 5	Økt næringsutvikling	Tett og godt samarbeid mellom private aktører og kommunen God struktur og systematikk fra kommunens side Tilgjengelige næringsarealer	Arbeide for å opprettholde og bidra til etablering av arbeidsplasser i kommunen og bo- og arbeidsregionen Veilede og bidra til nyskaping Finne nye næringsarealer nær Myra	 Aktiv bruk av regionalt næringsfond Planarbeid	Kontinuerlig 2019 2019	godt samarbeid med næringslivet Rådgivning Aktiv bruk Utvidelse av Myrvang industriområde

Mål 6	Økt kompetanse om klimautfordringer og bevissthet på gode miljøtiltak	Øke ansvarsbevisstheten politisk og administrativt		Ha klimaveikart for Agder på dagsorden i alle organisatoriske ledd	2019	de satt på dagsorden fokus i all planlegging
BRUKER / TJENESTE						
Perspektiv	Mål 2019	Suksesskriterier	Tiltak	Måleparameter og resultatmål	Tid / oppnådd innen	Resultat
Mål 1	Levere tilfredsstillende og fremtidsrettede tjenester til innbyggerne	Tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i organisasjonen Korrekte forventningsavklaring er ifht bruker og tjeneste God helhetlig forståelse og praksis på tvers av enhetene Frivillig innsats og deltakelse som et supplement til kommunens tjenesteleveranse Digitale løsninger som bidrar til enklere hverdag for ansatte og innbyggere Vurdere interkommunalt samarbeid der det er formålstjenlig	Riktig og god utnyttelse av tilgjengelige ressurser Økt styring av kvalitet på tjenestene Bevisst bruk av omsorgs- og oppveksttrappa Konkret brukermedvirkning Styrke tverrfaglig samarbeid gjennom bedre struktur og systematikk Aktiv bruk av folkehelseoversikt og tiltak Tett samarbeid og ytterligere engasjere og motivere for frivillig deltakelse i samfunnsoppgaver Digitaliseringsprogrammet Sikre informasjon og forankring av interkommunale prosesser og initiativ i organisasjonen	Økt tilgjengelighet for brukerne Internkontroll ifht HMS, kvalitet og økonomi Brukerundersøkelser Helhetlige styringssystemer og internkontroll Iverksatt BTI som metode Tall fra frivilligsentralen Gevinstrealisering av digitaliseringsprosessene: • Kvalitet • Effektivitet • Økonomi • Stabilitet • Tilgjengelighet • Responstid • Sikkerhet Gode prosesser Gode løsninger	2019 Kontinuerlig 2019 Kontinuerlig arbeid Innen 2019 2019 I løpet av 2019	Mangel på kapasitet og kompetanse iverksatt Ikke gjennomført Iverksatt Frivilligsentralen er aktiv, men ikke satt i system fra kommunens side Prosess i hele 2019 Gevinster forventes i 2020 Vurderinger er iverksatt

Mål 2	Redusere sosiale utfordringer knyttet til rus, psykiatri, kriminalitet og barnevernsproblematikk samt ha god integrering av flyktningene	Fokus på oppfølging av rusmisbrukere og mennesker med psykiske lidelser	Tilby tiltaksplasser i kommunen Videreføre prosjekt arbeid og rusforebyggende arbeid Styrke tverrfaglig samarbeid gjennom bedre struktur og systematikk, Vurdere organiseringen av tjenestene	Flere over fra stønad til arbeid Reduksjon av sosialhjelpsutgiftene Forbedret bruk av tjenesten	Kontinuerlig	Ivaretatt
		Fokus på god folkehelse i hele befolkningen – aktiv bruk av folkehelseoversikten	Implementere BTI som metode og tankesett	Helhetlige styringssystemer og internkontroll og god praksis	2019	Reduserte utgifter
		Tidlig intervensjon rettet mot barn og unge	Effektiv flyktningstjeneste Vurdere tilgjengelighet på kveldstid	Endret/tilpasset tjenestetidspunkter	2019	QM+ på plass, ikke implementert
				Antall aktiviteter der flyktninger deltar	Kontinuerlig Innen 2019	Alle voksne flyktninger i arbeid eller utdanning
Mål 3	Sikre barn og ungdom trygghet i Barnehage- og skolehverdagen og god kvalitet i opplæringen	Hensiktsmessig bemanning og organisering av barnehage- og skoletilbudet	Sikre riktig og god kompetanse i barnehage og skole	Ivareta bemanningsnorm for barnehagelærere i alle barnehagene	2019	Ivaretatt
		Vilje og evne til nyteknning	Videreføre fokus på å endre praksis fra individuell opplæring (IOP) til tilpasset opplæring (TO) for alle elever	<u>Resultatmål:</u> Opprettholde / forbedre skoleresultater	2019	ferdig og implementert
		Tidlig innsats / forebyggende arbeid	Tettere samarbeid mellom PPT, skole/BHG og elev/foreldre		2019	Ivaretatt
		Særlig fokus på elever med lærevansker og/eller funksjonsnedsettelse	Delta i FM/FK kunnskapsutviklingsprosjekt vedr. 5 dagers skoleuke	Deltakelse i prosjekt i regi av FK/FM	2019	gjennomført
		Godt psykososialt læringsmiljø		Ta i bruk ny ungdomsskole		tatt i bruk
		Gode skolelokaler og et godt fysisk læringsmiljø	Videreføre tverrfaglig ressursteam for barn	Full barnehagedekning Forbedret inkludering, integrering og kvalitet	Våren 2019	ivaretatt
		Folkehelseoversikt legges til grunn	SMARToppvekst som et forebyggende tiltak	Implementert	Kontinuerlig	Implementert
			Viderføre resultat fra prosjektet minoritetsspråklige barn	Implementert	Kontinuerlig	Implementert

Mål 4	Sikre tilfredsstillende fremtidsrettede helse – og omsorgstjenester til innbyggerne	Innovasjons tankegang implementeres i hele organisasjonen	Fortsette å ta i bruk ny velferds – og omsorgsteknologi både på VBO og der folk bor	Gevinstrealisering ved bedre kvalitet til lavere pris i nytt bygg Tatt i bruk ny teknologi	Kontinuerlig i 2019	Noe
		Legge til rette for at flest mulig kan mestre å bo selvstendig hjemme lengst mulig	Flytte fokus og ressurser fra institusjon til hjemmebasert omsorg	Ingen reinnleggelser på sykehus	2019	Ivaretatt
		Maksimal utnyttelse av kommunens samordnede legetjeneste	Utvikle kommunens legetjeneste	Flere pasienter Økonomiske gevinster	Kontinuerlig 2019	Økte pasientlister. Gevinst ikke som forventet
		Godt forebyggende arbeid rettet mot barn og unge	Iverksette tiltaksplan for helsestasjon for barn og unge (skolehelsetjeneste)	Bedre resultater på ungdata- og elevundersøkelser	Neste undersøkelse	Resultatene omtrent som før Tiltaksplan er iverksatt
		Folkehelseoversikt legges til grunn	Fortsette god utnyttelse av miljøarbeiderstilling i skolen			

ORGANISASJON OG MEDARBEIDER

Perspektiv	Mål 2019	Suksesskriterier	Tiltak	Måleparameter og resultatmål	Tid / oppnådd innen	Resultat
Mål 1	Vegårshei kommunes organisasjon er fremtidsrettet, effektiv og tilpasset oppgavene	Evne og vilje til nyteknisk og endring i organisasjonen	Fora / møteplasser med fokus på nytenking, innovasjon og smart organisering i hele virksomheten	Smartere/endret jobbutførelse på minst ett område, som gir gevinstrealisering	I løpet 2019	Fortsatt fokus, men går litt tregt
		Digitalisering av tjenester og arbeidsprosesser	Gjennomføre planlagte IKT prosjekter	Endret praksis fra manuelle til digitale arbeidsprosesser	2019	Krevende ERP prosjekt har pågått
		Fortsatt redusere antall deltidsstillinger Snakke opp behovet og fordeler med høyere stillinger	Øke stillingsstørrelser i hele organisasjonen og særlig ved omorganisering og endrede turnuser i HO	Gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 75% eller høyere	I løpet av 2019 Kontinuerlig	Gjennomsnittlig stillingsstørrelse er 79%
		Flere menn i omsorgssektoren	Rekruttere riktig for fremtiden	Ved eksterne utlysninger tilbys minimum 70 % stilling	2019	Ikke i mål her
		Flere menn i oppvekstsektoren	Satse på lærlinger i hele organisasjoner Videreføre prosjekt «menn i helse» samt i større grad satse på menn i andre kvinnedominerte yrker Vurdere endrede /	Antall ansatte som har fått økt stillingsprosenten Antall nye ansettelser ifht behov, kompetanse og stillingsstørrelse Minimum 4 løpende	Kontinuerlig gjennom året	Minst en har økt % i HO Prosjekt menn i helse Ivaretatt

			utvidede arbeidstider (turnus innen flere tjenesteområder)	lærlingekontrakter pr. 1000 innbyggere Antall nye endringer	2019	Flere interne endringer i HO
Mål 2	Oppdatert og fremtidsrettet kompetanse	Tilstrekkelig og riktig kompetanse til å løse oppgavene i hele organisasjonen	Tilrettelegge for kompetanseheving gjennom systematisk kartlegging og planlegging Fortsette å tilrettelegge for større fagmiljøer innad og/eller på tvers av kommuner Økt brukt av e-læring	Oversikt over kompetansebehov- og gap Fornyet / økt kompetanse innen flere fagfelt Tilstrekkelige fagmiljøer / tilgang til fagmiljøer der det er behov Gjennomførte opplæringer	Kontinuerlig gjennom året 2019	Har blitt gjennomført kartlegginger i alle enheter Fagnettverk inne alle sektorer I noen grad
Mål 3	Motiverende oppgaver, trivsel og lavt sykefravær	Interessante og meningsfulle arbeidsoppgaver Øke nærværet ytterligere – spesielt i enheter med høyt fravær Være en aktiv IA bedrift Fokus på god folkehelse i hele befolkningen	Øke stillingsprosenten og skape større eierforhold til egen jobb Kartlegge årsaker til fravær Sette inn korrekte tiltak basert på fakta og analyser Være en fleksibel arbeidsgiver og tilby tiltaksplasser Relevant og god handlingsplan	Økt kompetanse og kvalitet (IK) Sykefravær 6,5 % eller mindre	2019 2019 I løpet av 2019	I noen grad økt % 7,65 Sporadisk
ØKONOMI						
Perspektiv	Mål 2019	Suksesskriterier	Tiltak	Måleparameter og resultatmål	Tid / oppnådd innen	Resultat
Mål 1	Vegårshei kommune må etablere en økonomisk situasjon, som er tilstrekkelig robust, til å takle uforutsette hendelser	Opparbeide og alltid ha buffer Ledere med tilstrekkelig kompetanse for rett fokus, god økonomistyring og rapportering Større stillinger, mindre deltids og økt nærvær Gode utnyttelse av fagmiljøer og riktig kompetanse	Tilpasse drift for å tilby tjenester som er faglig forsvarlig og i forhold til den økonomiske realiteten Sterkere styring av tjenestekvalitet med økt fokus på forebygging og helhet Bedre fleksibilitet med bruk av eksisterende ressurser Korrekte ansettelser	Politisk vedtak Regnskap 2019 Positivt netto driftsresultat minimum 1,5 % Stor nedgang i antall deltidsstillinger -> færre ansatte med samme antall årsverk Mindre vikarutgifter Gevinstrealisering i et langsiktig perspektiv	2019	ikke opparbeidet buffer Fortsatt for mange deltidsstillinger For høy vikar-innleie Unngått bruk av vikarbyrå i jula

		Fokus på muligheter for å søke tilskudd og midler	og gjennomføring av vedtatt omorganisering Interkommunalt samarbeid der dette er hensiktsmessig	Økte midler		Pågår fortsatt Har fått mye prosjekt-midler
--	--	---	--	-------------	--	--

4.1. Kommentarer og anbefalinger i evaluering av overordnet styringskort og driften generelt

Som det fremkommer i overordnet styringskort og enhetenes styringskort og kommentarer i vedleggsdelen, er det stor grad av måloppnåelse både på tjenesteleveranse og økonomi.

Rådmannen ønsker likevel å kommentere noen forhold særskilt.

Utfordringer for Helse- og omsorgssektoren

Helse- og omsorgsenheten har også i 2019 hatt betydelig merforbruk i forhold til budsjett, noe som også var tilfelle i 2017 og 2018.

Det ble i 2016 og 2017 iverksatt tiltak for å snu denne utviklingen. Det var en omfattende prosess, med målsetting om å etablere en fremtidsrettet omsorgstjeneste basert på riktig organisering, mer heltid og effektiv bruk av ny teknologi, i den hensikt å tilrettelegge for at flere skal kunne bo og motta effektiv og trygg hjelp hjemme i stedet for på sykehjem. Dette fokuset fortsatte videre både i 2018 og i 2019. Enheten startet 2018 med ny organisering og ny ledelse. Selv om organisasjonskartet ble endret, har implementeringen vist seg mer krevende enn antatt. Rådmannen konstaterte ved rapporteringen etter 2018 at snuoperasjonen ikke hadde lyktes som forventet. Endringsprosessen fortsatte derfor altså også i 2019, og rådmannen hadde høye ambisjoner og stor tro på at driften i helse og omsorg ville snu i riktig retning.

Selv om merforbruket fortsatte å være høyt, var det viktig å peke på at det ble gjort store forandringer i driften i 2018 sammenliknet med tidligere. Dessverre går likevel dette endringsarbeidet fortsatt mye tregere enn både rådmannen og resten av organisasjonen både forventer og har anledning til. I tillegg har det vært flere lederskifter, både på enhets- og avdelingsnivå, i samme periode. Det vises til enhetens egen beretning i vedleggsdelen.

Utfordringer for oppvekstsektoren

Måloppnåelsen i både skole og barnehage er høy, og vi er de siste årene blitt vant til at oppvekstsektoren i Vegårshei leverer gode resultater. Kommunens økonomi er imidlertid så stram at de økonomiske rammene for denne sektoren også har blitt mer presset, noe som vil kunne gjøre det krevende å opprettholde kvaliteten. I 2019 har det vært særlig stramt for barnehageenheten.

Behovet for stadig forbedringsarbeid gjennom å finne nye løsninger på utfordringer, er de ulike prosjektene i både barnehage og skole gode eksempler på. Dette har medført at vi er i stand til å bruke de pedagogiske ressursene slik at de kommer flere til gode. Språkprosjektet i barnehagen har vært et svært vellykket og godt prosjekt, som nå flere kommuner ønsker å kopiere. Gjennom hele 2019 har det blitt drevet med skolebasert kompetanseutvikling med fokus på dybdelæring og profesjonelle læringsfelleskap i skolen. I tillegg til skoleledelsen har

skoleeier også vært tett knyttet opp til både oppfølgingsordningen i regi av Utdanningsdirektoratet og desentralisert kompetanseutvikling i regi av Østre Agder.

Vi vet også at ressurser som settes inn tidlig i barns liv gir veldig mye større avkastning enn ressurser som settes inn senere i utdanningsløpet.

Satsing på en bedre skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom som kan fange opp behov for innsats og forebygging vil også være viktig å lykkes med. Dette arbeidet er godt i gang.

Et fortsatt fokus på tidlig innsats for å forebygge mer ressurskrevende tiltak senere vil derfor være avgjørende for om vi fortsatt skal være blant de «beste i klassen» på oppvekst.

Utfordringer for rådmannens stab

Rådmannens stab består av både rene administrative- og støttefunksjoner i tillegg til samfunnsutvikling og saksbehandling direkte knyttet til innbyggerne. I 2019 har det vært utskiftninger i sentrale funksjoner som økonomisjef og HR- og organisasjonsrådgiver i rådmannens stab. Begge disse funksjonene har vært, og er svært sentrale på systemsiden innen økonomi og personell ved siden av å være viktige rådgivere for rådmannen og hans ledere. Det tar tid å sette seg inn i slike funksjoner, og overlappingen har derfor vært krevende for de som bekler stillingene og for resten av organisasjonen. I tillegg skulle alle IT systemer konverteres i løpet av 2019, jfr. punktet under. Rådmannen har ved flere anledninger påpekt at Vegårshei har en svært liten administrasjon sammenlignet med kommuner på vår størrelse. Det at ca. halvparten av rådmannens stab består av saksbehandlere innen plan- og samfunnsutvikling har vist seg å være krevende å synliggjøre og vanskelig for mange å forstå. Det har lenge, men særlig i den senere tid, blitt opplevd som et enormt press på ansatte i rådmannens stab om å frigjøre ressurser samtidig med økte krav og forventninger til tjenesteleveranse.

Det er derfor svært positivt at nettopp disse ansatte har tilnærmet 100 % nærvær og utviser et særdeles godt eierskap og stolthet til egen arbeidsplass til tross for gjentatte signaler om nedbemanning fra øverste arbeidsgiver.

Kapasitetsutfordringer knyttet til nye oppgaver og krav

Vegårshei kommune merker den stramme økonomien bokstavelig talt på kroppen. Oppgaveporteføljen har økt betraktelig, samtidig som ressursene, både de menneskelige og økonomiske, minker. Dette skaper store utfordringer til faktisk å kunne levere tjenestene etter både forventninger og lovkrav, og vår evne til å være gode arbeidsgivere.

Vegårshei kommune har gjennom hele 2019 jobbet med å konvertere alle sentrale systemer innen sak- og arkiv, personal, lønn, fakturering og økonomi til samme felles systemer som IKT Agder kommunene har. Dette har vist seg å være en mye mer omfattende prosess og mer arbeidskrevende enn forventet. Vegårshei har ikke hatt anledning til å sette inn ekstra ressurser til å bistå internt i disse prosessene.

I forhold til administrative- og ledelsesressurser vises til kapittel 5, punkt 5.3 under.

5. SAMMENLIGNINGER OG KOMMENTARER

5.1. Kostra

KOSTRA-tallene gir kommunen mulighet for både å sammenligne hvordan tjenestenivået ligger i forhold til andre sammenlignbare kommuner og ikke minst for å se egen utvikling. Dersom tallene brukes korrekt, kan de være et nyttig verktøy for korrigeringer og endringer.

Vegårshei er en middelinntektskommune

- I KOSTRA er Vegårshei plassert i kommunegruppe 5, dvs. små kommuner med høye bundne kostnader og middels frie disponible inntekter.
- Korrigerte frie inntekter (inkl. e-skatt, konsesjonskraftinnt. og DA) på 99 prosent av landsgjennomsnittet (2018).
- Samlet beregnet utgiftsbehov i inntektssystemet på ca. 19 prosent over landsgjennomsnittet i 2019.

De økonomiske rammebetingelsene vil være styrende for det tjenestetilbudet som kommunen kan tilby innbyggerne.

Telemarskforskning har utarbeidet en KOSTRA- og effektivitetsanalyse som skal illustrere hvordan kommunens ressursbruk på sentrale tjenesteområder harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser, dvs. at det tas hensyn til både beregnet utgiftsbehov og reelt inntektsnivå (målt som korrigerte frie inntekter).

Telemarskforskningens beregninger viser at Vegårshei kommune, på de sentrale tjenesteområdene som inngår i inntektssystemet, hadde merutgifter i forhold til landsgjennomsnittet på 37,8 mill. kr i 2019. Da er det ikke hensyntatt *verken for at kommunen hadde et noe høyere beregnet utgiftsbehov enn «gjennomsnittskommunen» (ca. 19 prosent i 2019), eller at kommunen hadde et inntektsnivå som lå 1 prosent under landsgjennomsnittet (tilsvarende om lag 1,2 mill. kr i 2019)*. Disse foreløpige beregningene viser at Vegårshei kommune samlet sett hadde merutgifter på 15,7 mill. kr i forhold til kommunens «normerte og inntektsjusterte utgiftsnivå» i 2019.

Telemarskforskning har i analysene basert seg på foreløpige/ureviderte KOSTRA-data for 2019 og tall for tidligere årsganger. For øvrig forutsettes det at kommunen fører regnskapet i henhold til KOSTRA-veilederen. For å få et mest mulig fullstendig bilde av kommunens økonomiske nøkkeltall er det tatt utgangspunkt i KOSTRA-tall for kommunen som konsern.

Telemarskforskning presiserer imidlertid at et slikt beregnet utgiftsnivå generelt ikke må oppfattes som en slags fasit på et "riktig" nivå. Beregningene er mer en illustrasjon på hvordan kommunen faktisk har tilpasset seg et forbruksnivå på de aktuelle tjenesteområdene i sum - sammenlignet med hva utgiftsbehovet (ifølge kriteriene i inntektssystemet) og de reelle, frie inntektene ideelt sett skulle tilsi. Dessuten skal det nevnes at frie inntekter ikke omfatter for eksempel utbytteinntekter og annen finansavkastning, og at kriteriene i inntektssystemet ikke inkluderer alle tjenesteområder.

Tabellen under: Oppsummering KOSTRA- og effektivitetsanalyse. Vegårshei kommune 2019. Kilde: KOSTRA/KMD, beregninger ved Telemarks Forskning

Tjenesteområde	Mer-/mindreutgift 2019 (mill. kr) sammenlignet med		
	Lands- gjennom- snittet	«Normert og utgiftsnivå»	«Normert og inntektsjustert nivå»
Barnehage	-3,0	-1,6	-1,4
Administrasjon	9,3	4,2	4,3
Landbruk	0,5	0,3	0,3
Grunnskole	7,8	-1,6	-1,3
Pleie og omsorg	22,2	13,9	14,3
Kommunehelse	1,0	-1,2	-1,2
Barnevern	1,4	1,2	1,2
Sosialtjeneste	-1,3	-0,6	-0,5
Sum	37,8	14,4	15,7

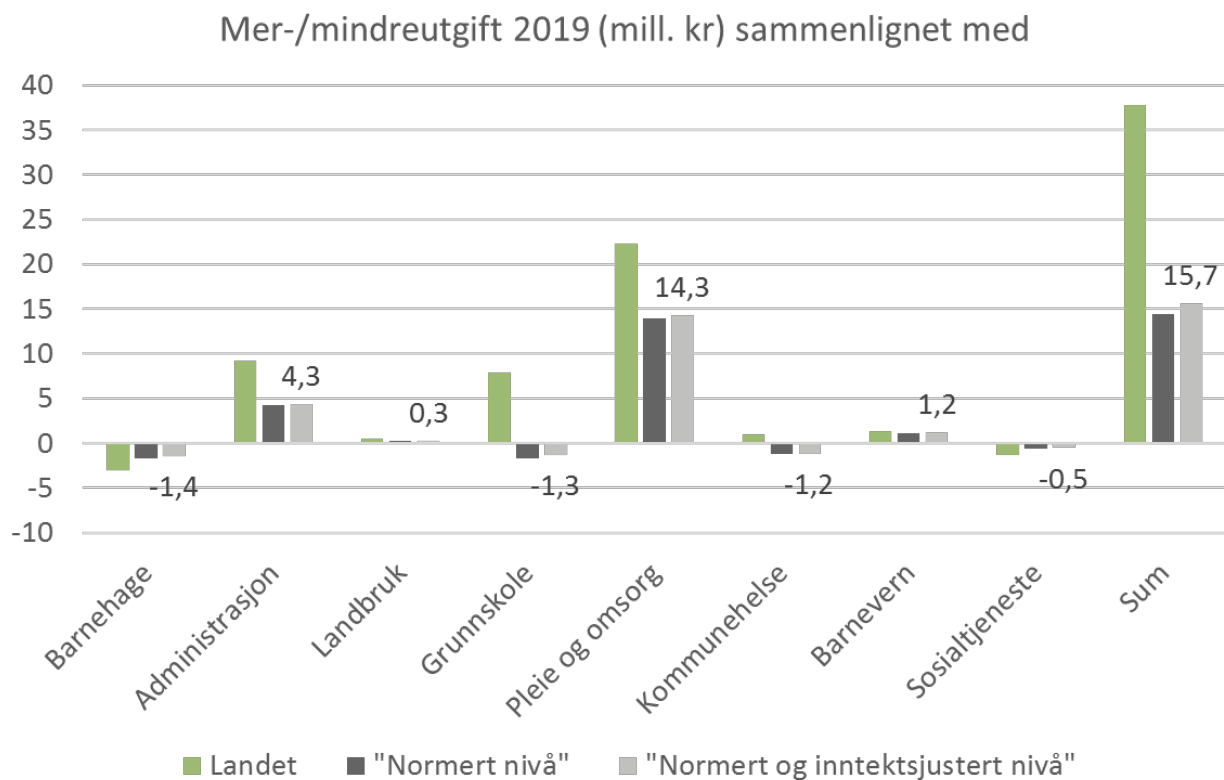
Tabellen under: KOSTRA- og effektivitetsanalyse Vegårshei kommune 2019. Kilde: KOSTRA/KMD, beregninger ved Telemarksforskning

	Beregnet utgifts- behov 2019	Netto driftsutgifter 2019			Mer-/mindreutgift sammenlignet med		
		Vegårshei kommune	Lands- gjennom- snitt	Vegårshei "normert nivå"	Lands- gjennom- snittet	"Normert utgiftsnivå"	«Normert og inntektsjust. nivå»
		kr pr innb	kr pr innb	kr pr innb	Mill. kr	Mill. kr	Mill. kr
Barnehage	0,9282	7 641	9 072	8 421	-3,0	-1,6	-1,4
Administrasjon	1,4859	9 349	4 931	7 328	9,3	4,2	4,3
Landbruk	1,8618	341	114	213	0,5	0,3	0,3
Grunnskole	1,3202	17 842	14 107	18 625	7,8	-1,6	-1,3
Pleie og omsorg	1,2041	30 147	19 542	23 529	22,2	13,9	14,3
Kommunehelse	1,3491	3 486	3 024	4 079	1,0	-1,2	-1,2
Barnevern	1,0460	2 915	2 260	2 364	1,4	1,2	1,2
Sosialtjeneste	0,8657	2 086	2 726	2 359	-1,3	-0,6	-0,5
Sum	1,1935				37,8	14,4	15,7

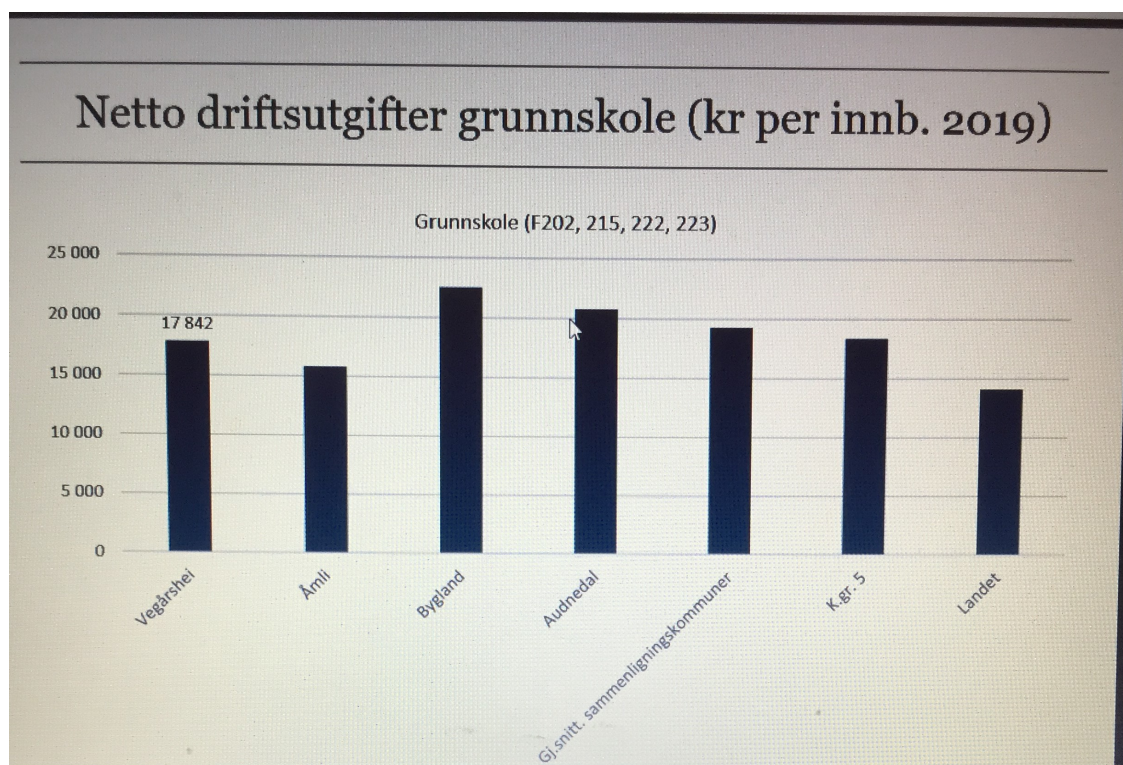
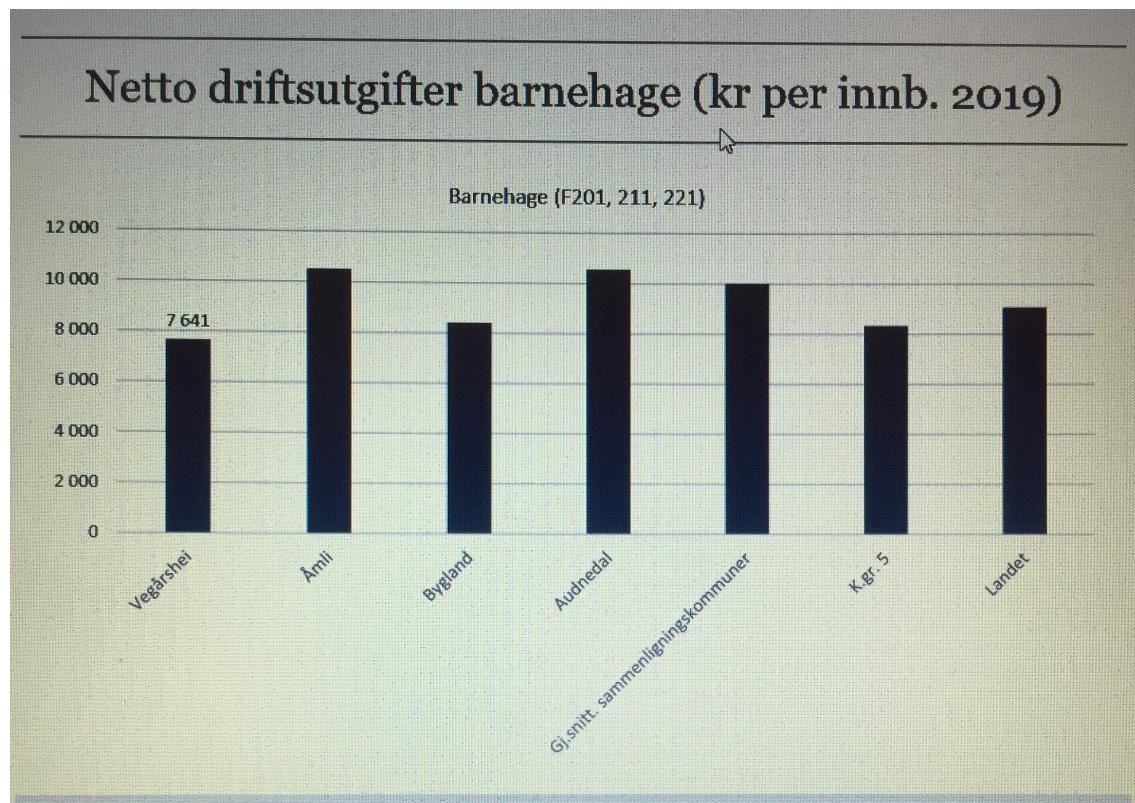

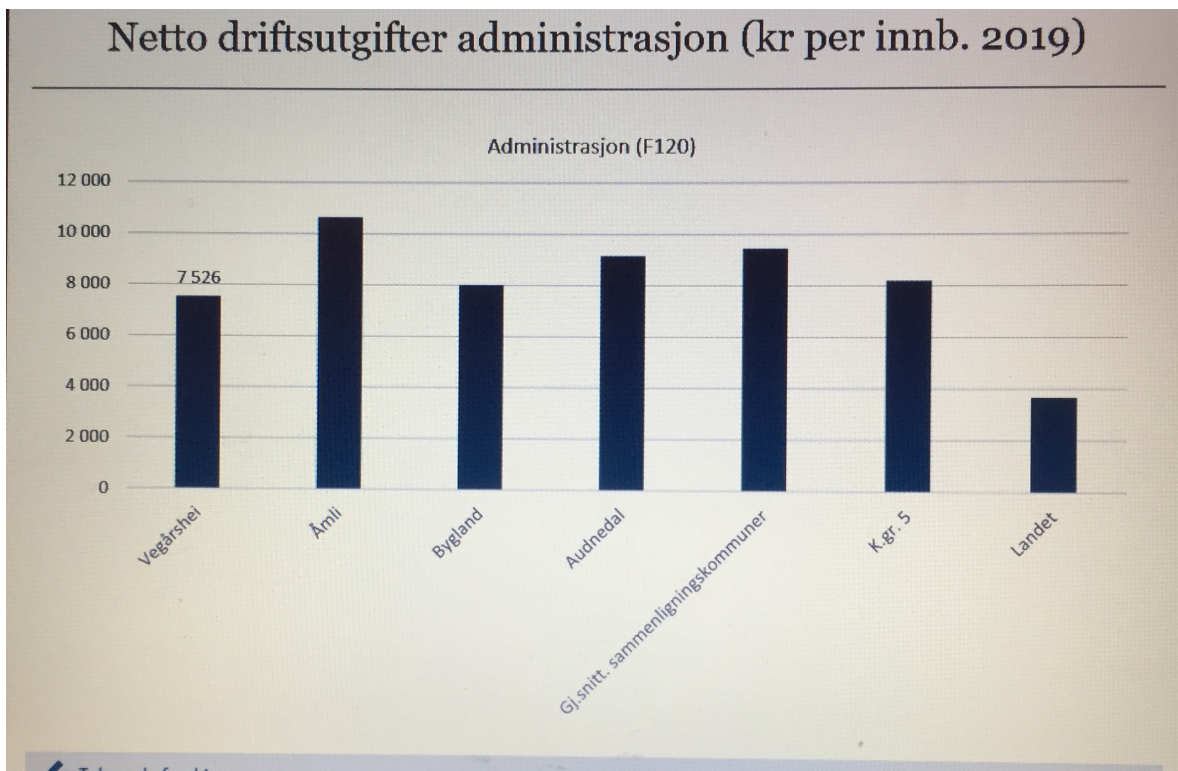
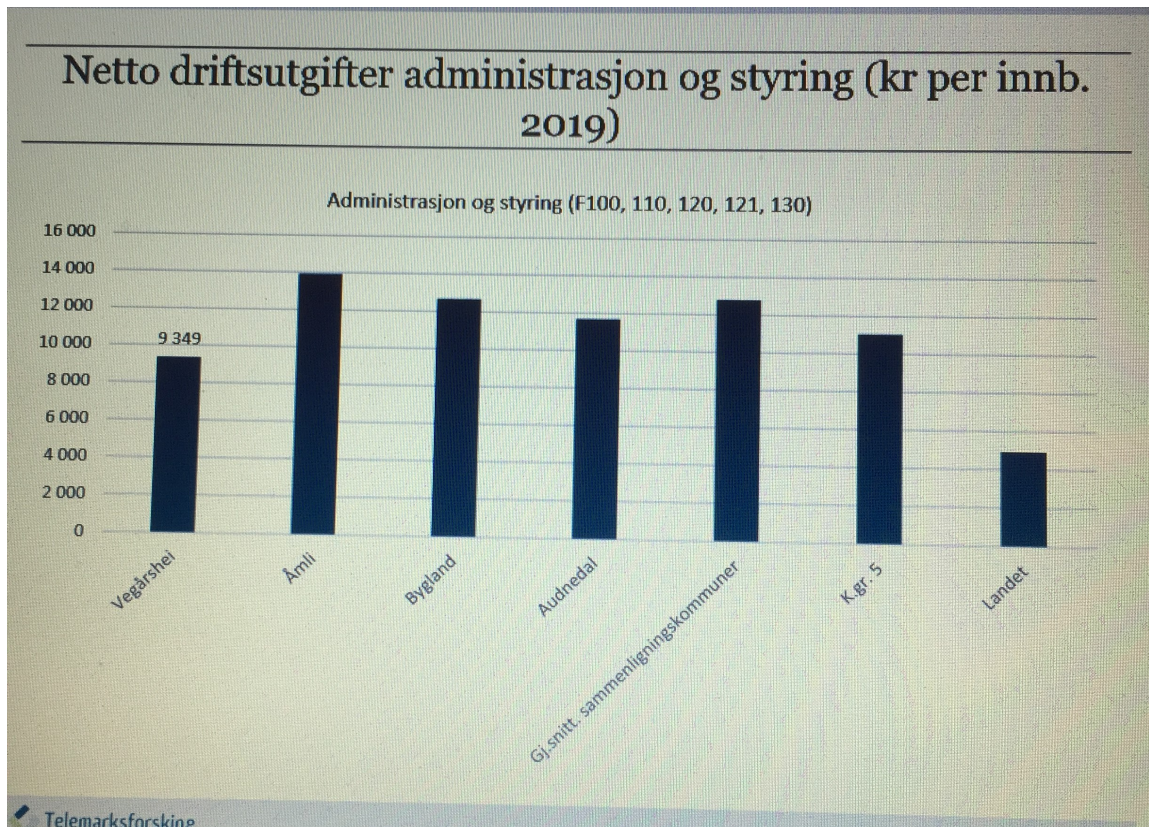
Telemarskforsknings beregninger viser at Vegårshei kommune, på de sentrale tjenesteområdene som inngår i inntektssystemet, hadde merutgifter i forhold til landsgjennomsnittet på 37,8 mill. kr i 2019. I forhold til kommunens «normerte utgiftsbehov» er det beregnet merutgifter på 14,4 mill. kr. Dette er hensyntatt kriteriene og vektene i inntektssystemet. Etter justering for et nivå på korrigerte frie inntekter på 99 prosent av landsgjennomsnittet (tilsvarende om lag 1,2 mill. kr), har vi beregnet et samlet merforbruk på 15,7 mill. kr ($=1,2+14,4$).

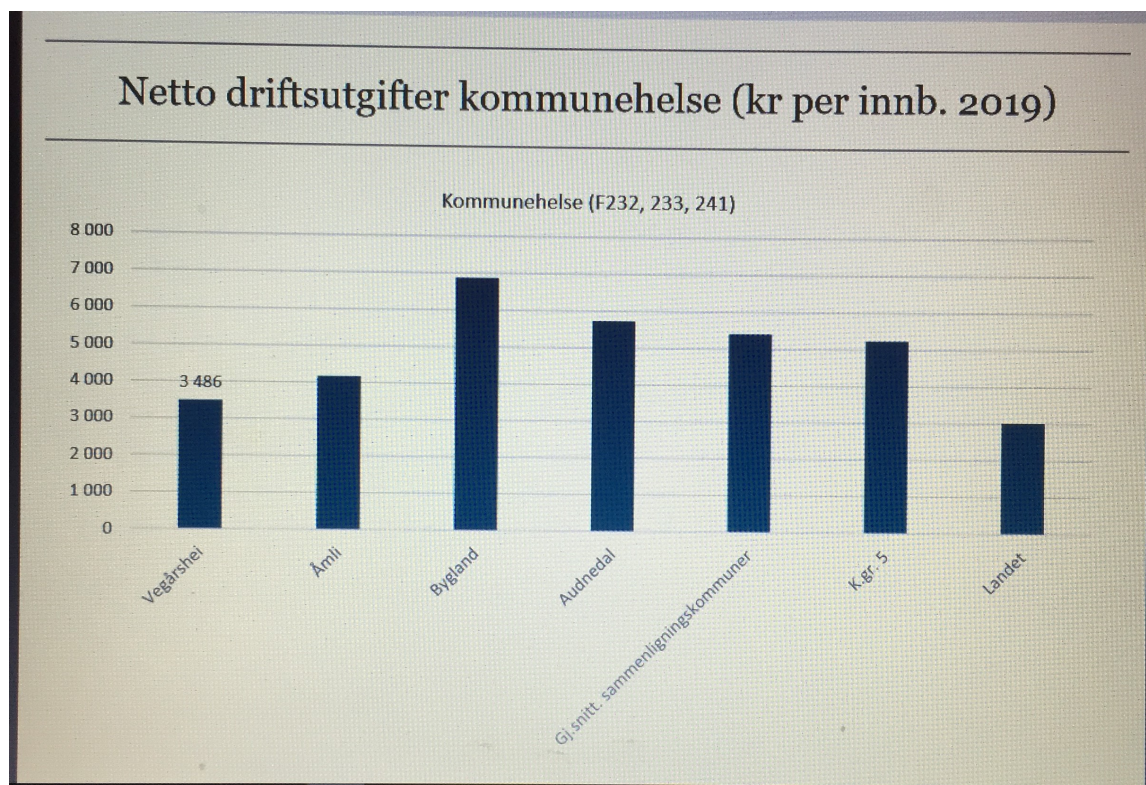
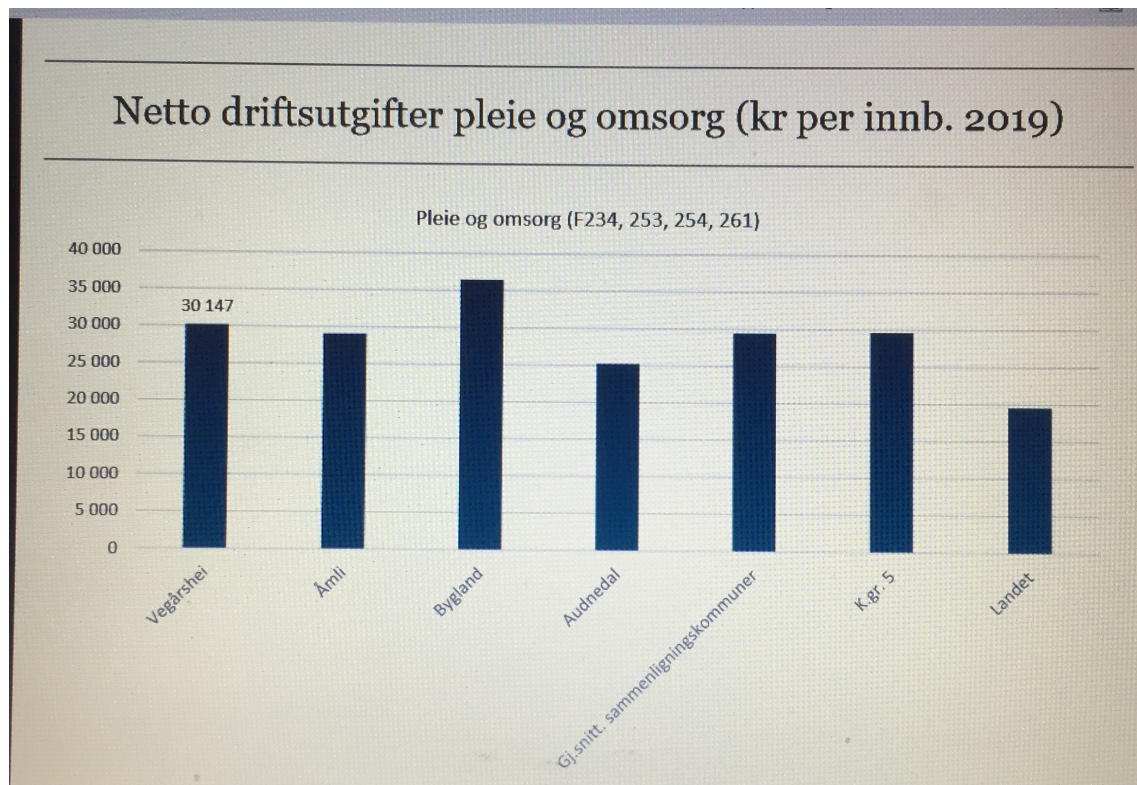
Tabellen under: KOSTRA og effektivitetsanalyse. Vegårshei kommune 2019. Mill. kr. Kilde: SSB/KMD/beregninger ved TF

Under følger noen tabeller over utvalgte tjenesteområder for Vegårshei i 2019.

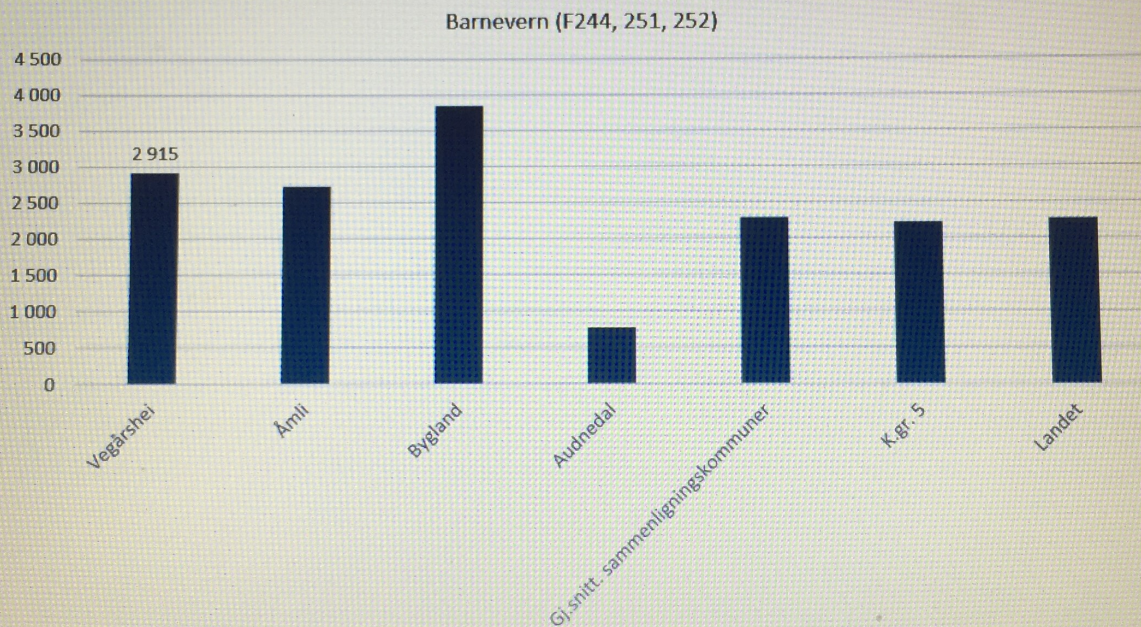

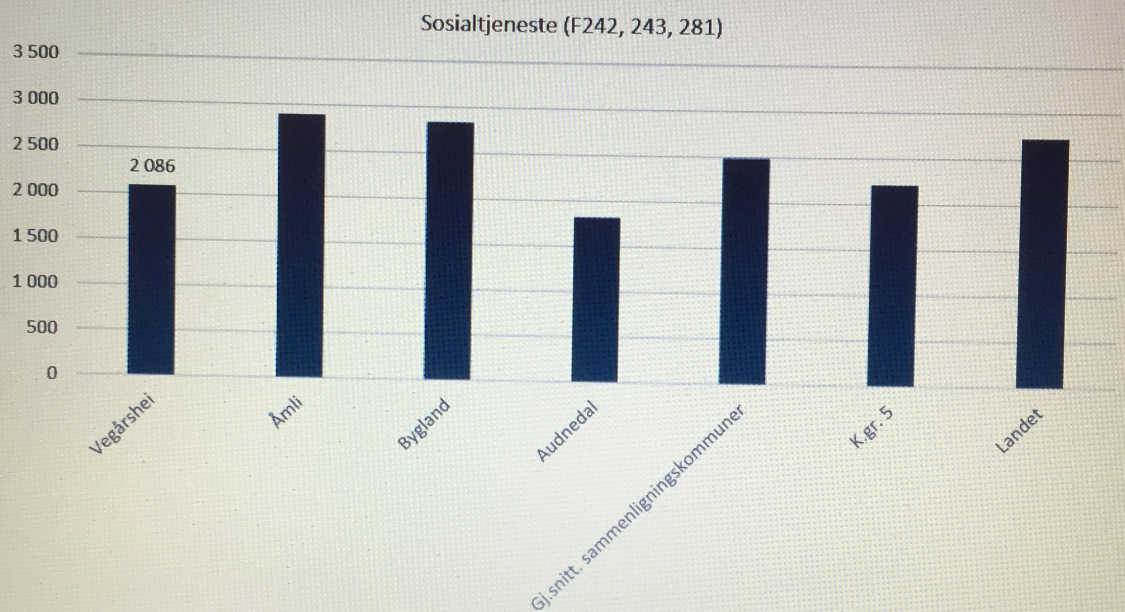

Netto driftsutgifter barnevern (kr per innb. 2019)

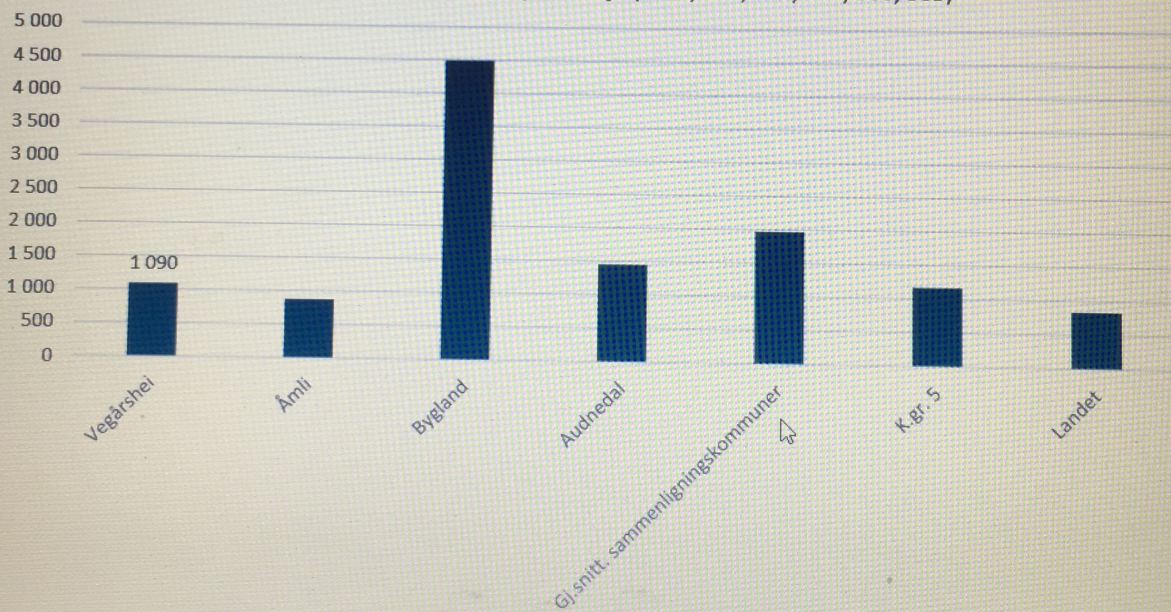
Netto driftsutgifter sosialtjeneste (kr per innb. 2019)

Netto driftsutgifter plan etc. (kr per innb. 2019)

Fys.planl./kult.minne/natur/nærmiljø (F301, 302, 303, 335, 360, 365)

5.2. Fylkesmannens kommunebilde

Fylkesmannens kommunebilde er et annet viktig sammenligningsgrunnlag for kommunen. Fylkesmannens kommunebilde 2019 ble utarbeidet på bakgrunn av styringsdialogen mellom Fylkesmannen og Vegårshei kommune 05.06.19 samt opplysninger fra SSB. Det vises til hele rapporten som finnes på Fylkesmannens hjemmeside.

Kommunebilde 2019 har pekt på hovedpunktene som gjengis under.

1. Planlegging og styring av kommunen

- Politiske og administrative styringsverktøy
- Likestilling og inkludering
- Økonomi, økonomistyring og demografi
- Samfunnssikkerhet og beredskap
- Interkommunalt samarbeid

Fylkesmannens bilde av politiske og administrative styringsverktøy

- Planstrategien for Vegårshei ble vedtatt 13.12. 2016
- Kommuneplanens arealdel og samfunnsdel ble vedtatt 4.februar 2014
- Kommunen har utarbeidet en folkehelseoversikt i 2019 og har i planprogrammet uttalt at folkehelse skal innarbeides bedre i ny kommuneplan
- Internkontroll i Vegårshei tar utgangspunkt i 3 sentrale prinsipper:
 - Fokus på kontinuerlig forbedring – kvalitet og effektivitet i tjenesteproduksjonen
 - Fokus på risikostyring – etterlevelse av lover og regler
 - Fokus på måloppnåelse – helhetlig styring og riktig utvikling
- Fylkesmannen finner ikke økonomi-, finans- eller investeringsreglement tilgjengelig på kommunens nettside.

Fylkesmannens bilde av likestilling og inkludering

- Vegårshei kommune har gjennom LIM-planen forpliktet seg til å jobbe for en likestilt og inkluderende landsdel. Det trengs både menneskelige ressurser, god organisering og tydelige prioriteringer for å nå hovedmålene som er satt for 2027.
- Tall fra SSB 2017 viser at andel kvinner (20-66 år) i arbeidsstyrken er 70,1 prosent (menn 75,9). Av disse er det en andel på 61,7 som jobber deltid (13,8 for menn). Tilsvarende tall nasjonalt er for kvinner 74,6 prosent i arbeidsstyrken (med 35,4 prosent deltid) og 79 for menn (med 11,2 prosent deltid)
- Andel menn med høyere utdanning i Vegårshei er på 17,5 prosent i 2017, mot nasjonalt 29,5. Andelen for kvinner er 29,7 i Vegårshei mens det nasjonalt er 37,2 prosent
- Kvinneandelen i kommunestyret er på 33,3 prosent.
- Flyktingetjenesten ved NAV og oppfølgingsenheten er ansvarlig for kommunens introduksjonsprogram. Tall fra nasjonalt introduksjonsregister (NIR) viser at det er om lag 30 deltakere i introduksjonsprogram i Vegårshei i 2019. Vegårshei samarbeider med Risør om opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Fylkesmannen gjennomførte tilsyn etter introduksjonsloven med Vegårshei i 2016 om program på full tid og helårlig. Det ble da avdekket brudd på regelverket.
- Det er nasjonalt mål at 70 prosent av de som går ut av introduksjonsprogrammet skal være i arbeid eller utdanning året etter. Tall fra SSB for 2017 viser at alle tidligere deltakere fra Vegårshei var sysselsatt og/eller under utdanning året etter, mot 62 prosent nasjonalt.
- Vegårshei kommune deltar i et kunnskapsutviklingsprosjekt om 4-dagers skoleuke initiert av fylkeskommunene på Agder. Målet med prosjektet er å utrede konsekvenser av firedagers skoleuke i noen kommuner på Agder. NORCE har fått i oppdrag å forske på

temaet våren 2019. De vil bla. analysers hvordan denne organiseringen påvirker elevenes læringsutbytte, samt konsekvenser for likestilling og heltidskultur i kommunene.

Fylkesmannens bilde av økonomi, økonomistyring og demografi

- Økonomi og økonomistyring
 - Vegårshei kommune har pr i dag en økonomisk handlingsregel knyttet til netto driftsresultat på minimum 1,5 % av brutto driftsinntekter
 - Netto driftsresultat:
 - For alle årene i perioden 2015-2018 hadde Vegårshei kommune et positivt netto driftsresultat, og for både 2015, 2016 og 2017 var resultatet høyere enn den lokale handlingsregelen på minimum 1,5 % av brutto driftsinntekter.
 - I økonomiplanperioden 2019-2022 har kommunen budsjettet med netto driftsresultater på nivå med/noe over handlingsregelen i 2019 og 2020, men svakere enn handlingsregelen i 2021 og 2022.
 - Fondsreserver:
 - I perioden 2015 til 2018 har Vegårshei kommune gradvis økt fondsreservene fra 2,6 til 6,8 % av brutto driftsinntekter.
 - Ved utgangen av økonomiplanperioden 2019-2022 forventer kommunen at disposisjonsfondet skal være på 4,9 % av brutto driftsinntekter, dvs. like under Fylkesmannens anbefaling om at disposisjonsfondet utgjør minimum 5 til 10 % av brutto driftsinntekter.
 - Gjeldssituasjon:
 - Vegårshei kommune hadde i årene 2015-2018 en moderat vekst i netto lånegjeld fra 70,7 % til 75,9 % av brutto driftsinntekter.
 - Kommunen anslår i økonomiplanen at lånegjeld eks. formidlingslån ved utgangen av økonomiplanperioden vil utgjøre 187,7 mill. kroner. Dette tilsvarer 92,6 % av brutto driftsinntekter. Dette er høyere enn Fylkesmannens anbefaling om at netto lånegjeld bør utgjøre maksimalt 75 % av brutto driftsinntekter.
 - Kommunen bruker KOSTRA-nøkkeltall i styringsdokumentene og sammenligner seg med andre kommuner, men analyserer i liten grad forskjellene i ressursbruk.

Fylkesmannens bilde av samfunnssikkerhet og beredskap

- Det er god forståelse for krav i lov og forskrift og høy beredskapsbevissthet i Vegårshei kommune. Fokuset på samfunnssikkerhetsarbeidet er bra og preges av god ledelsesforankring og god faglig kvalitet. Beredskapskoordinator har lagt ned mye egeninnsats for å bringe beredskapsarbeidet opp på dagens nivå. Arbeidet med å involvere øvrig ansatte er godt i gang. Kommuneledelsen ser selv behovet for å delegere og styre arbeidet via et tydelig og velfungerende internkontrollsystem. Kommunen er pådriver i beredskapssamarbeidet i Østre Agder og kommunen er utfordret på å fortsette med det. Dette for å sikre likhet i planarbeidet og at kommunene deler på gode løsninger og derigjennom styrker samfunnssikkerhetsarbeidet på en helhetlig og effektiv måte.
- Vegårshei kommune har håndtert hendelser på en god måte. Et godt eksempel på dette er det kraftige snøfallet høsten 2016, der kommunen opplevde utfall både i kraftforsyning, elektronisk kommunikasjon og nødnett.
- Siste øvelse i kommunen ble gjennomført 19. juni 2018 med svikt i vannforsyningen som scenario. Kommunen trekker selv fram tydelighet og ledelse som forbedringspotensialer i evalueringsrapporten.
- Kommunens helhetlige ROS-analyse skal iht. forskriftsbestemmelsene revideres i 2020. Fylkesmannen er i den anledning opptatt av hvordan kommunen integrerer erfaringer fra øvelser og hendelser.

Fylkesmannens bilde av interkommunalt samarbeid

- Pågående og planlagt utbygging av E 18 vil både gi en ytterligere regionforstørring, og forsterke det felles bo- og arbeidsmarkedet i området.
- Vegårshei er viktig deltaker i det interkommunale samarbeidet i Østre Agder.
- Vegårshei har god kontroll på en skjør økonomisk situasjon. Kommunen har hatt god vekst til nå, men svak prognose.
- Det er mulige gevinster både for Vegårshei alene og for regionen samlet ved en koordinert planlegging og felles løsninger, på de fleste områder.

2. Tjenesteyting og velferdsproduksjon

- Barnehage
- Grunnskole
- Barnevern
- Kommunale helse- og omsorgstjenester
- Sosiale tjenester og levekår
- Forebyggende tjenester

Fylkesmannens bilde av barnehage

- Barnehagene oppfylte pedagognormen i alle 4 barnehagene (15.12.18)
- Barnehagene hadde i desember 2018 i snitt 5,43 barn per ansatt. Alle barnehagene er i ved utgangen av 2018 innenfor bemanningsnormen.
- Andel barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp etter § 19a er lav. Andelen barn med vedtak om individuell tilrettelegging etter § 19g er også lav. Snittet for Vegårshei er lavere enn for fylket og landet forøvrig.
- 8 kommuner i Østre Agder er organisert i regionalt kompetanseutviklings-nettverk i Østre Agder. Nettverket består av barnehagemyndighet og barnehagene i kommunene Arendal, Grimstad, Froland, Tvedestrand, Risør, Vegårshei, Gjerstad og Åmli. I regionen er det 88 barnehager.
- Kommunen har søkt og fått kompetansemidler til barnehagebaserte kompetanseutviklingstiltak i tråd med den statlige kompetansestrategien. Kommunen har utarbeidet egen handlingsplan for et godt og trygt barnehage- og skolemiljø.
- Kommunen har barnehagefaglig kompetanse i myndighetsrollen.
- Kommunens tilskuddssats for 2019 er kr 210.777 for små barn, og kr 99.506 for store barn. Dette er lavere enn nasjonal sats. 2 av kommunens 4 barnehager er private.

Fylkesmannens bilde av grunnskole

Skolemiljø:

- I Elevundersøkelsen får elevene si sin mening om læring og trivsel på skolen. I undersøkelsen høsten 2018 fremkommer det at elevene på 10. trinn i Vegårshei, med et snitt på 4,3, trives på skolen i større grad enn snittet for landet (4,1) og Agder (4,1). Samme undersøkelse viser at elevene på 7. trinn, med et snitt på 4,2, trives i noe mindre grad enn snittet for landet (4,3) og Agder (4,3).
- 10,5 prosent av elevene i Vegårshei oppga i Elevundersøkelsen 2018 at de ble mobbet 2-3 ganger i måneden eller mer - i en eller annen kombinasjon av medelever, mobbet digital av noen på skolen eller mobbet av voksne på skolen. Det er en større andel enn for landet (6,2%) og Agder (5,9%).
- Våren 2018 innledet Vegårshei skole et samarbeid med interkommunalt PPT, StatPed og RVTS i regi av Fylkesmannen i Agder. Prosjektet har bakgrunn bla. i resultater om mobbing i Elevundersøkelsen høsten 2016. I prosjektet jobbes det med temaer som

traumebevisst omsorg, trygge voksne, konflikthåndtering, relasjon, skolevegring og teamarbeid.

Læringsresultater:

- Gjennomsnittlig grunnskolepoeng for elever i Vegårshei er 40. Det er lavere enn for landet (41,7) og Aust-Agder (41,1). Gutter i Vegårshei har høyere gjennomsnittlig grunnskolepoeng (40,2) enn jenter (39,7).
- Høsten 2018 var skalapoengene på 53 høyere for Vegårshei i nasjonale prøver lesning 5. trinn enn for fylket (49) og landet (50). Andel på de ulike mestringsnivåene er unntatt offentlighet.
- Vegårshei deltar i kunnskapsprosjekt om 4-dagers skoleuke, der det bla. skal undersøkes om organiseringen har betydning for elevenes læringsutbytte
- Kommunen deltar i Oppfølgingsordningen, et tilbud om statlig støtte og veiledning for kommuner som har svake resultater på sentrale områder i opplæringen.

Spesialundervisning:

- Vegårshei har med 13,8 % en større andel elever som får spesialundervisning skoleåret 2018/19 sammenlignet med fylket (8,8%) og nasjonale tall (7,7%). Andelen er størst på mellomtrinnet, og minst på 1.- 4. trinn.
- Blant elevene som har vedtak om spesialundervisning, har guttene en andel på 72,1% (1.10.trinn).

Gjennomføring:

- Andelen elever og lærlinger i Vegårshei som har bestått videregående i løpet av 5 år (2012/2017) er med 77 større enn for landet (74,4) og fylket (73,1).

Fylkesmannens bilde av barnevern

- Fylkesmannens fokusområder
- Akuttberedskap
- Oppfølging av fosterhjem
- Tiltaksplaner ved hjelpetiltak og evaluering av disse
- Frister for gjennomgang av meldinger og gjennomføring av undersøkelser
- Klagesaker

Vegårshei er sammen med Risør, Tvedestrand, Åmli og Gjerstad i et interkommunalt barnevernsamarbeid med Gjerstad som vertskommune.

Fylkesmannens bilde av kommunale helse- og omsorgstjenester

Omsorg 2020

- Vegårshei ligger høyere på utgifter pr. innbygger til helse- og omsorgstjenester enn både KOSTRA gruppen, landsgjennomsnitt og fylkesgjennomsnitt. Kommunen har en høyere andel utgifter knyttet til eldre over 80 år enn sammenlignbare kommuner, men mindre til brukere mellom 0-66 år.
- Kommuneplanen gjelder 2014 – 2025, men har i liten grad berørt helse- og omsorgstjenestens utfordringer med å skulle ivareta flere pasienter med mer krevende og sammensatte sykdomsbilder. Gruppen med demens er økende. Krav og forventninger til et verdig liv, hele livet (Leve hele livet) bør operasjonaliseres i alle kommuner med hensyn på kompetansebehov så vel som universell utforming. Vedtatt planstrategi 2016 – 2019 inneholder mål om å utarbeide en helhetlig helse- og omsorgsplan. Denne finner vi ikke på kommunens nettside.
- Kommunen har bra dekning av dagaktivitetsplasser til personer med demens, mye frivillighetsarbeid og Vegårshei er med i prosjektet «Menn i Helse»

Habilitering/rehabilitering:

Rehabilitering er en arbeidsform og prosess som har som mål å ivareta og gjenvinne størst mulig grad av mestring av dagliglivets gjøremål og aktiviteter for en mest mulig selvstendig tilværelse i eget hjem.

- Vegårshei har tilbud om både fysio- og ergoterapitjenester, og har en høyere dekningsgrad enn sammenlignbare kommuner.
- På nettsiden finner vi kun re-/habiliteringsplan som gjelder for 2009 – 2011.
- Vi finner ikke «Koordinerende enhet» på nettsiden; informasjon om IP og koordinator beskrives under «nedsatt funksjonsevne».
- Kommunen har ikke søkt om tilskudd til habilitering/rehabilitering.

Legevakt:

- Vegårshei kommune har legevaktsamarbeid med Arendal kommunale legevakt.

Legetjenesten:

- Det er ingen ventelister for legene i Vegårshei.
- Fylkesmannen er ikke kjent med om legene er ferdig spesialister i allmenn- og/eller samfunnsmedisin, men minner om at det fra 01.03.2019 er kommunens ansvar å følge opp spesialistutdanningen av allmennleger (LIS3).
- Vegårshei kommune har ikke LIS1 (turnuslege).
- Kommuneoverlegestillingen er nå besatt, vakanse har vist sårbarheten i slike kommunale stillinger i små kommuner.

Rus / psykisk helse:

- For Vegårshei er økningen i rammen relatert til opptappingsplanen på rusfeltet fra 2016 til 2019 på 413 500 kroner. I tillegg har kommunen i 2018 mottatt tilskudd til kommunalt rusarbeid med 225 000 kroner (kilde: Helsedir./Fylkesmannen).
- Kommunen rapporterer en reduksjon i årsverksinnsatsen på feltet (Kilde: IS-24/8).

År	2016	2017	2018
Årsverk	2,8	2,8	2,2
- Kommunen rapporterer at det i noen grad har vært gjennomført systematisk innhenting av brukererfaringer på rus og psykisk helse feltet gjennom brukerundersøkelser. (Kilde: IS-24/8)
- Kommunen har ikke gjennomført Brukerplanundersøkelse eller annen type kartlegging av rusmiddelsituasjonen (kilde: Korus Sør / IS-24/8)

Fylkesmannens bilde av sosiale tjenester og levekår

- Antall sosialhjelpsmottaker har økt fra 53 til 85 i perioden 2015-2018, antall unge sosialhjelpsmottakere 18-24 viser også en økning fra 7- 11 i samme periode. (Kilde: SSB)
- Antall langtids sosialhjelpsmottakere har økt fra 6 – 16 i perioden 2015-2017 (Kilde: SSB)
- Kommunen hadde i 2017 en lavere andel langtidsmottakere enn gjennomsnittet for Agder. (Vegårshei 0,76% – Agder 0,86%) (Kilde: SSB)
- Stadig flere familier med barn mottar sosialhjelp: I 2016 var det 20 barn i familier som mottok sosialhjelp, dette var økt til 45 i 2018 (Kilde: SSB).
- Antall barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt er økt fra 50 barn til 69 i perioden 2013 til 2016 (Kilde: Bufdir).
- Kommunen har ikke hatt deltagere i KVP siden 2011 (Kilde: surveyXact).
- Det ble i 2018 gjennomført tilsyn med kartlegging mv. ved NAV Vegårshei. Det ble ikke påpekt lovbrudd.

Fylkesmannens bilde av forebyggende tjenester

Helsestasjon, skolehelse- og jordmortjeneste:

- Andelen barn (0-17 år) i kommunen er høyere enn i landet som helhet (kilde: FHI).
- I 2017 hadde helsestasjonen og skolehelsetjenesten 22,8 årsverk per 10 000 innbyggere. Det er mindre enn sammenliknbare kommuner (34,4) (Kilde: SSB).
- Jordmortjenesten ble styrket fra 20% til 33,3 % i 2018. Jordmortjenesten er et interkommunalt samarbeid med Åmli og Gjerstad. Så godt som alle gravide går til svangerskapskontroll hos jordmor. Jordmor går på hjemmebesøk til nesten alle 1-3 dager etter fødsel, slik nasjonale faglige retningslinjer legger føringer for. De nasjonale faglige retningslinjene blir fulgt på helsestasjonen og i skolehelsetjenesten.
- Årlig kartlegging blant helsesøstrene viser at kommunens avvikssystem blir lite brukt i denne tjenesten. Det kan gjøre det vanskelig for kommunen å drive systematisk kvalitetsarbeid.

Frisklivssentral:

- Vegårshei har ingen etablert frisklivssentral som en forebyggende helsetjeneste for de med levevane-utfordringer. Kommunen har i år søkt midler fra Fylkesmannen til etablering av dette.

Ungdommens situasjon:

- Ifølge Folkehelseinstituttets (Kommunehelsa) statistikkbank, har antall røykere gått ned de siste år på Vegårshei. Men det kan se ut til, i den siste UngData-undersøkelsen fra 2016, at antall ungdom som snuser har gått opp. Her ser en at 11 % av ungdommen i kommunen svart at de brukte snus, mot 5 % i fylket og 4 % i landet for øvrig.
- UngData-undersøkelsen fra 2016 viser at 23 % har svart at de har forsøkt å skade seg selv. 12 % svarer at de noen gang har forsøkt å ta sitt eget liv. Men samtidig har antall unge voksne (15-29 år) med psykiske symptomer og lidelser som oppsøker primærhelsetjenesten gått ned fra 2011 til 2017. Antall ungdomsskoleelever som svarer på UngData-undersøkelsen at de er mye plaget av depressive symptomer, er omtrent som fylket og landet for øvrig.
- Kommunen er med på en ny runde med UngData-undersøkelse i disse dager. Det blir spennende å se hvordan utviklingen rundt blant annet unges psykiske helse har gått.
- Vegårshei deltar i satsingsområdet «Bedre tverrfaglig innsats» innen den nasjonale satsingen på folkehelse i program for folkehelsearbeid i Agder, for å fange opp utsatte barn og unge tidlig.

Vold i nære relasjoner:

- Fylkesmannen er ikke kjent med at Vegårshei har handlingsplan for vold i nære relasjoner. Det er sterkt fokus på dette temaet, og det gjelder alle aldersgrupper. Kommunen skal ha særlig oppmerksomhet rettet mot at pasienter og brukere kan være utsatt for, eller kan stå i fare for å bli utsatt for, vold eller seksuelle overgrep. Kommunen skal legge til rette for at helse- og omsorgstjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep (hol §3-3a).

3. Arealforvaltning og ressurs- og næringsutvikling

- Arealforvaltning gjennom kommuneplanens arealdel
- Byggesaksbehandling
- Miljøvern
- Landbruk

Fylkesmannens bilde av arealforvaltning gjennom kommuneplanens arealdel

- Vi får tilsendt en del dispensasjonssaker for uttalelse. Størstedelen av disse handler om mindre tilbygg (oftest til fritidsboliger), adkomstveier (til fritidsboliger) og andre mindre tiltak i LNF-områder. Det er svært få nye boliger som tas gjennom dispensasjon.
- Gjeldende kommuneplan inneholder mange områder for spredt boligbygging i hele kommunen hvor det tillates 1 til 4-5 nye boliger. De store boligfeltene planlegges nær sentrum; på Myra, og til dels Ubergsmoen, og det legges her til rette for en god variasjon av boligtyper. Det siste store boligfeltet, Mauråsen, har likevel en avstand til sentrum med butikker og skole som dessverre gjør at mange bruker bil. Nye arealer til bolig bør ligge i en slik avstand fra sentrum at det er naturlig å bruke bein eller sykkel. Dette ser da også bra ut med tanke på påbegynte prosjekter og fokus i kommuneplanarbeidet.
- Kommunen har lite jordbruksareal igjen i sentrumsområdet, og dermed små konflikter mellom jordvern og større utbygginger. Jordbruksarealene er små og ligger spredt i kommunen og det er viktig å ha fokus på jordvern også i dispensasjonssaker. Hovedinntrykket er for øvrig at landbruksinteressene står sterkt i kommunen.
- Angående medvirkning fra barn og unge og ivaretagelse av prinsippene for universell utforming har vi ingen spesielle merknader.

Fylkesmannens bilde av byggesaksbehandling

I 2018 behandlet vi 1 byggesak fra Vegårshei og denne ble stadfestet. Tallmaterialet fra de siste årene er svært begrenset, men kommunen har ikke fått omgjort eller opphevet saker siste 2 år.

Fylkesmannens bilde av miljøvern

Artsforvaltning og naturforvaltning

- Vi har inntrykk av at det miljøfaglige ansvaret er spredt på mange personer, og at de ulike miljøtemaene har ulikt fokus og vekt i saksbehandling.
- Naturtypekartleggingen er hovedsakelig fra 2010, noe før og noe etter. Kvaliteten på områdebeskrivelsene er varierende. Bortsett fra i befolkningstette områder er dekningsgraden for kartlegging antatt lav. I arealplanprosesser må det gjøres konkrete vurderinger av behov for supplerende kartlegging.
- Vi har meldt oppstart for verneprosess for ett verneområde som er tilbudt gjennom ordningen med frivillig-vern av skog.
- Kommunen gjør en god jobb i forbindelse med kalking av Storelvavassdraget. Fylkesmannen har et godt inntrykk av kommunens arbeid på dette området.
- Vi ønsker at kommunen blir mer aktiv i arbeidet med bekjemping av fremmede arter.

Forurensning

- Vi har hatt noe dialog med kommunens ansatte på forurensningsområdet men kjenner lite til hvordan kommunen jobber innen dette feltet.
- Vi skal gjennomføre kommunetilsyn etter sommeren. Temaet er hvordan kommunen utøver sin myndighet innenfor avløpsregelverket. Fylkesmannen vil ta kontakt med kommunen og informere nærmere om tilsynet.

Fylkesmannens bilde av landbruk

- I Vegårshei er bare 1.4 % av arealet dyrka mark og innmarksbeite, og kun 40% er i aktiv drift mot nærmere 70% i 2000. Arealet falt dramatisk fram til 2010 sammen med antall foretak, men har stabilisert seg etter det. Noe areal er overtatt til beite for dyr fra andre kommuner, men det er grovfôrressurser i kommunen til en langt større produksjon. Tørkesommeren 2018 viste nødvendigheten av å ha mest mulig jord i drift.
- Det er 16 aktive jordbruksforetak i Vegårshei, som fikk utbetalt over 1,9 mill. kr i produksjons, avløser- og pristilskudd i 2018. Vegårshei er en liten jordbrukskommune i

areal, preget av småskala grovfôrproduksjon. Produksjon av svinekjøtt er en betydelig næring i Vegårshei, som tredje størst i Aust-Agder i antall avlspurker og slaktegris.

- Vegårshei er imidlertid en viktig skogkommune på Agder, der hele 86% av landarealet i kommunen er produktiv skog. Avvirkningen i 2018 på over 40.000 m³ tømmer er verdt mer enn 15,5 mill. kr. I motsetning til en del andre kommuner på Agder holder Vegårshei et jevnt og høyt nivå på avvirkningen. Arealet med ungskogpleie har også vært stabilt høyt de siste årene.
- Det er registrert 234 landbrukseiendommer i Vegårshei, og det er bosetning 65% av dem. Dette betyr at svært mange bor på en landbrukseiendom der jorda drives av noen andre, og at bønder produserer stadig mer på andres jord. Jordleieprosenten er nå rundt 50, og gjennomsnittsstørrelsen pr. driftsenhet 155 daa. Formalitetene og praksis rundt dette er ikke bare enkle. I samråd med kommunene skal Fylkesmannen framover fokusere på de mange problemstillingene rundt driveplikt.
- Bosetting på eller tilgang til landbrukseiendom kan være et grunnlag for landbruksbasert næringsutvikling. Vi tror potensialet i Vegårshei er større enn vi ser utløst i dag. Kommunen oppfordres til å inkludere landbruket i sin næringspolitikk.
- Stortinget vedtok i 2018 en oppdatert jordvernstrategi der reduksjon i omdisponering av dyrka mark står svært sentralt. Ifølge KOSTRA tar kommunen godt vare på sine arealressurser – bare 1,8 dekar dyrka jord ble omdisponert i 2018. Kommunen har vært god til å konsentrere utbygging rundt Myra.
- Kommunen er statlig tilskuddsforvalter, og kontroll er en prioritert sak for staten. Det er avgjørende for tilliten til forvaltningen at kommunen gjennomfører risikobasert kontroll og oppfølging, både kontroll av 10 % av foretakene som årlig søker produksjonstilskudd, og ellers. Det er viktig at ledelsen støtter fagfolkene i dette arbeidet, som tidvis kan oppleves vanskelig.
- Kommunen har vedtaksmyndighet i flere store tilskuddsordninger innen landbruket, og er førsteinstans i saker der Fylkesmannen har myndighet, f.eks. erstatningsordningene. Det var en svært god jobb som ble utført i Vegårshei etter tørkesommeren i fjor, og den ekstra tildelingen av skjønnsmidler ble brukt målrettet og fornuftig. Vi minner om at kommunen overtar tilskuddsordningen til skogsveier f.o.m.2020.
- Fra kommunen var ferdig med gårdskartprosessen i 2010 kan vi ikke se at det har vært levert kontinuerlig ajourhold av AR5 før i 2017 etter at NIBIO ble ferdig med periodisk ajourhold av AR5. Det er viktig å vedlikeholde AR5 gjennom kontinuerlig ajourhold. Vi minner om at endringer i AR5 ikke bare skal gjøres når grunneier melder endringer, men også når et nytt boligfelt, nye veier, næringsarealer er mm. etablert.
- Det er generelt stor aktivitet i skogbruket i regionen, og flaskehalsene i tømmertransporten blir dermed tydeligere. Det har vært en omfattende oppgradering på fylkesveiene i de senere år, og det settes strenge standardkrav til de private skogsbilveiene. Det er også foretatt kartlegging av det kommunale (tilstøtende) veinettet, og resultatene finnes i de oppdaterte veilistene. Vi kjenner ikke statusen for Vegårshei, men ber kommunen sikre at det ikke er kommunen selv som er flaskehalsen for en effektiv tømmer- og næringstransport.
- Fylkesmannen har et godt samarbeid med landbruksforvaltningen i kommunen. Det er viktig at det er nok ressurser i kommunen til så vel administrative forvaltningsoppgaver som til pådriveroppgaven innen næringsutvikling.
- Her er link til et faktaark som viser arealer og landbruksressurser i kommunen:
http://kart13.skogoglandskap.no/arealressursstatistikk/xml_filer/2017/0912_arstat_2017.

5.3. Administrasjonsundersøkelse – Agenda Kaupang

Vegårshei kommune deltok i 2018 i en administrasjonsundersøkelse i regi av Agenda Kaupang. Tabellene under ble også lagt med i årsberetningen for 2018. Utviklingen for bruk

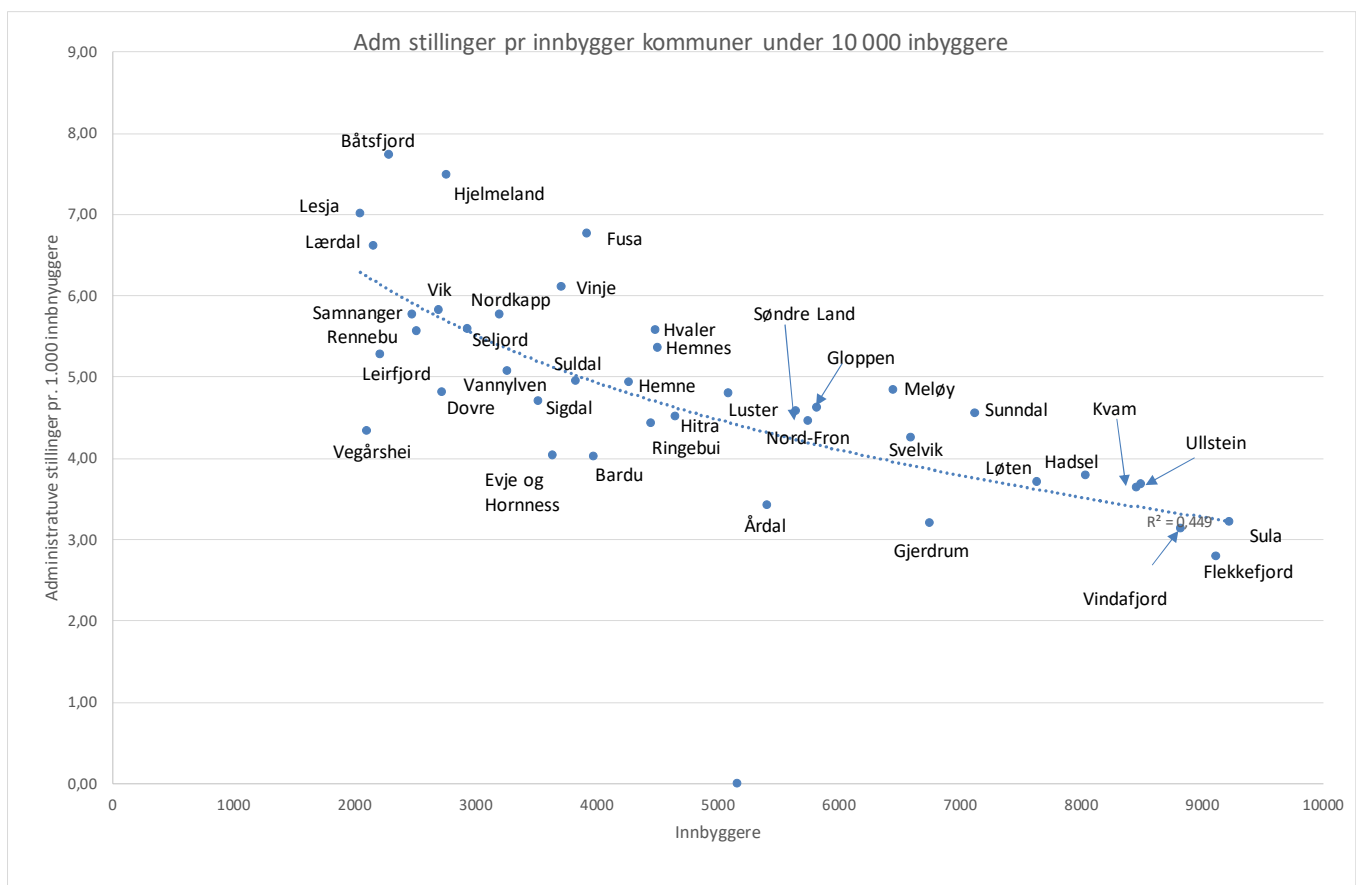

av administrative- og støttefunksjoner har endret seg lite. I den grad det har skjedd forandringer, er det en reduksjon i slike funksjoner. Deler av undersøkelsen legges derfor også med i årsberetningen for 2019 for å synliggjøre Vegårshei sin bruk av administrative ressurser.

Under er det lagt ved to utdrag med tabeller.

«Blant våre sammenligningskommuner – under 3 000 innbyggere – er Vegårshei den kommunen som har lavest administrativ bemanning målt etter administrative stillinger pr 1 000 innbyggere.»

I figur 2-1 har vi markert hvordan kommuner med færre enn 10.000 innbyggere ligger an i forhold til den heltrukne trendlinjen.»

«I figur 2-4 har vi fremstilt sammenhengen mellom kommunenes administrative bemanning og kommunenes samlede bemanning. Figuren gir kommunen muligheten til å undersøke om

kommunens administrative bemanning er høyre eller lavere enn det som kan forventes gitt kommunens aktivitetsnivå, men uten at kommunestørrelse trekkes inn i analysen.»

